

LUCEAFARUL

REVISTĂ
ILUSTRATĂ

PENTRU
LITERATURĂ
SI ARTĂ

Anul VIII.

Nr. 12.

Sibiu, 16 Iunie 1909.

SUMARUL.

I. Agârbiceanu . . . Nica.	E. Hodoş . . . Pagini străine: Ivan Turgheniev : Ceasul.
I. Bura . . . Din popor (poezie).	Dări de seamă: D. Anghel: Fantazii (I. Duma).
I. Slavici: Povești (E. Hodoş).
Octavian Goga . . Graiul apelor: La mal, De profundis (poezie).	Cronică: . . Recepțiunile dela Academia Română (T. C.). Vrășmășii literare. (II). (T. Codru). Mistrat. † Eugen Voinescu. Dicționarul numirilor de localități cu populațione română din Ungaria. Școala Română. Reviste și Ziar. Știri. — Poșta Redacției.
X. Unui poet, diplomat și proprietar de vii (poezie).	
I. L. Caragiele . . Florea Voevod.	
Maria Cunțan . . Ioana d'Arc (poezie).	
Simina Bran . . Unei fete (poezie).	
I. Enescu . . . Scrisoare (poezie).	
Vasile Stoica . . Catrene (poezie).	
C. Ardelean . . Inginerul Baltă.	

Ilustrațiuni: Printul Nicolae al României. I. I. Scherrer, Jeanne d'Arc. Copil din Petroșeni. Port din Uioara. Interiorul unei case țărănești din Poiana-Sibiului. Fanfara țărănilor din comuna Buduș (comit. Bistrița-Năsăud).

LUCEAFĂRUL

REVISTĂ ILUSTRATĂ PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ. APARE DE DOUĂORI PE LUNĂ
sub îngrijirea unui comitet de redacție.

Colaboratori: I. Adam, I. Agârbiceanu, Andreiu Bârseanu, Z. Bârsan, G. Bogdan-Duică, Dr. I. Borcea, Dr. T. Brediceanu, I. Ciocârlan, V. Cioflec, D. N. Ciotori, Al. Ciura, Otilia Cozmuța, Maria Cunțan, I. Duma, Elena Farago-Fatma, Em. Gârleanu, O. Goga, Enea Hodoș, Dr. I. Lupaș, Dr. G. Murnu, H. P. Petrescu, Ecaterina Pitiș, M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea, M. Simionescu-Râmnicianu, I. U. Soriciu, Caton Theodorian, Gh. Tulbure.

Austria-Ungaria:

ABONAMENT:

1 an	12 cor.	Ed. de lux	20 cor.
6 luni	6 " " " " "	10 "	"

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 8 cor.

România și în Străinătate:

1 an	16 cor.	Ed. de lux	25 cor.
6 luni	8 " " " " "	13 "	"

Ediția pentru preoți, învățători și studenți: 1 an 14 Cor.

Reclamațiile sunt a se face în curs de 15 zile după apariția fiecărui număr. Pentru orice schimbare de adresă se vor trimite 20 bani în mărci postale.

Abonamentele, plătite înainte, sunt a se trimite la adresa:

Adm. rev. „Luceafărul“, Sibiu (Nagyszeben).

Conducător la învățarea limbii maghiare și române, de I. Popovici. — 70.

— Librăria W. KRAFFT, Sibiu (Nagyszeben). —

Călăuz

pentru

Sibiu și împrejurime.

Editat de

secțiunea Sibiu a reuniunii „Siebenbürgischer Karpathenverein“.

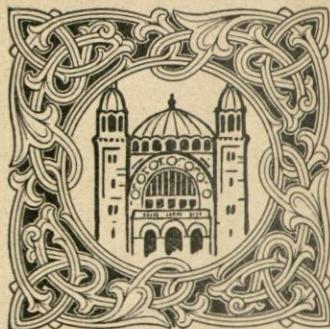
Cu 27 ilustrații.

(Prețul K 1.—, porto pentru Austria și Ungaria 10 fil., pentru România 15 fil.)

Carte de conversație românească și nem-
țească pentru usul călătorilor. 2.—.

Dicționarul numirilor de localități cu pop. rom. din Ungaria.

→ Prețul 5 cor., pentru România 6 Lei. ←

EUGENIE FARINÉE

A. CLIVEL

Orice reprodusere, fără indicarea izvorului, este oprită.

Nica.

Nica eră la noi în sat o fată scurtă și groasă, cu obrajii lați, bătrâni, cu ochi albaștri, ca o cicoare trasă de soare. Toată ziua da târcoale în jurul morii, — că părinții ei au o morișcă c'o peatră ce-o poartă creangă de părău. Nica e vecinic plină de făină, prin părul ei par că s'a țesut păinjeniș îmburat de fină pulbere albă. Că morișca ispravă mare nu făcea și părinții fetei o lăsau pe ea să morărească, iar ei își vedea de alte trebi. Numai când veniau povoaie mari, de ropăia prin păduri ca o descărcare grabnică de grindină, vedeă tatăl său de rândul măcinișului. Cătunci se umflă părul de munte, își încovăia trupul ce luncă repede, ca un uriaș șarpe sur, și rotița morii se 'nvârtează nebunește. Nica atunci nu putea sta în moară. Față fi îmbătrânează și mai tare, ochii spălcăiți i se tulburau puțin, i venea să amețescă, și intră în casă. Asemenea primăvara, când se topiau zăpezile. Drept cătunci eră și mai mult măciniș. În moară se îmbulziau, se grămădiau desagii plini, umflați, de Nica se 'mpede că și nu putea să umble printre ei. Saci întregi n'aduceă nime, că oamenii abiă puteau să-și cumpere câte-o litră două de bucate. Și mai eră ceva: Nica n'ar fi putut țineă minte pentru toată lumea asta, cari grăunțe ale cui sunt. Alta eră când se află în moară numai avutul alor doi trei Români. Atunci Nica știă o lege: cu cât locuia omul în sat mai departe, cu atât-i punea și ea mai departe pita în moară. Și astfel nu se înșelă niciodată. Morarul a cercat de multeori s'o 'nvețe cum să deslușescă mai bine po-

verile de bucate. Dar Nica n'a putut prinde nimică din povețele lui. Știă cum să toarne grăunțele, câtă vamă să iee, și cu atâtă eră mulțămită.

Mai tare-i plăcea când se împuțină apa de tot. Atunci roata abiă scărțăia, abiă se învârtează obosită, bolnavă par că, și Nica ședeă pe un sac căt genunchele, își scotea din sân o cărticică numai petece, și începea să miște rar din buze, căscându-și gura tare.

De-o astfel vr'un om se minună și-o lăudă:

„Vai de mine, Nică, doar nu vei ști tu să cetești?“

Nica rămânea puțin aşa cu gura deschisă larg, cu un zâmbet șters în ochi și obraz, apoi zicea:

„Ba știu, di ce să nu știu?“

— D'apoi, Doamne sfinte, iacă eu sunt om bătrân și tot nu știu.

— Da vezi că eu am învățat carte. În toată sara zic Tatăl nostru și Născătoarea și Îngerelul meu.

— Așa, tu Nică?

— Așa, da. Ș'am văzut pe frați când veniau dela școală cum deschideau cărțile, și începeau să spună Tatăl nostru. Și m'am învățat și eu.

— Apoi atunci e bine, tu Nică, atunci tu ai putea fi preuteasă.

— Futea, numai vezi că eu nu vreau.

— Iți place, se vede, aici la moară.

— Place da, di ce să nu-mi placă?“

Și dacă se nimerează vr'un om care să știe ceti și privea în cărțulia aceea zdrențuită,

vedea că-i o biată de „epistolie“, din care au mai rămas cinci-șase foi. Iar dacă o punea pe Nica să cetească, fata, surizând cu mulțămire, începea să spună dintr-un răsuflăt, privind în carte țintă la un șir, toate rugăciunile căte le știă.

Iar dacă vr'unul cercă să-i arete că-i altceva scris în carte, dacă începea să cetească de „piatra care a căzut din cer“, Nica se mănia și-i zmulgea foile din mâna: „Nu râde d-ta de carte. Acolo știi eu ce-i scris. Acolo sfintele rugăciuni sunt scrise.“

Pe-un om din sat, pe unul Visalon, nul putea suferi Nica deloc, când venia la moară. Cacel cât ce intră în moară, o și 'ntrebă:

„Da, tu Nică, nici azi noapte nu ți s-a arătat Michiduță cel cu șapcă roșie?“ Zâmbea apoi și-și aprindea pipa, pe când fata pufăia pe nări întărâtă, îngrozindu-se înainte de povestea pe care iar va auzi-o. Că Visalon cela, de căteori venia la moară, și spunea aceeaș poveste. Se aşeză pe un cap de sac, pufăia din pipa mică — un ciocanel — și începea: „De ce-ți spun eu, tu Nică, n'are să-ți fie frică. S'a petrecut înainte de asta cu mulți ani. Zice că tot aici la moara asta trăia un morar băutor mare. Să fi curs vinars în loc de apă pe moară, și ar fi pus gura și toat' ar fi 'nghițit-o. Șodată iată că vine el dela cărciumă, vine pe două cărări și nimerește el cum nimerește în moară. Da moara era pustie. Si în pustietatea ceea iată numai că i se arată unul de sămână cu cărciumarul din sat. Atâta numai că avea o șapcuță roșie, și prin postavul cela roșu împungeau două cornițe. Vine el la morar și-i zice:

— Ce-i, creștine, ți-e pustie moara?

— Pustie, om bun. S'a isprăvit măcinișul.

— Ba măcinișul nu s'a isprăvit, zise cela, ci toți creștinii cari au plecat la moară, iacătă-i!

Si străinul făcă un semn, și păreții morii s'au topit. Si la roata morii, ce să vadă morarul? Erau vr'o douezeci de Români, stau pe brânci și beau de colea din apa lămpede de li se îngroșau grumazii.

Morarul ridică ochii, privește la străin și vede că-i cărciumarul din sat.

— Ptii, ucigă-te toaca drace, d'apoi tu erai, măi Andrei?

— Eu, vezi bine.

— Si ce fac oamenii aceia?

— Le-am destupat două buți de spir, și beau fără de plată, beau aşa să-și stămpere setea.

Atunci morarul a plecat în grabă să se pună în rând cu oamenii să bee. Dar n'a apucat să bee, că apa l-a atras ca și când ar fi avut brațe, l-a tras în adânc, și 'n noaptea aceea s'a înecat morarul...“

Nica în vremea poveștii schimbă fețe, tremură, privește speriată, era gata să plângă, să strige. Omul însă și zicea:

„N'ai să te temi, Nică, asta a fost de mult. Numai cât noaptea, în toată noaptea, se arată morarul și vrea să bee de sub roata morii, ci vine cel din petrii și-l cufundă din nou în apă. Apoi șueră din aripile lui cu zimți de oțăl, se sue pe moară, cucurigă, miorlăe ca mățele. L-ai auzit vr'odată, Nică?“

— Nu l-am auzit.

— N'ai auzit cucurigând?

— Am auzit, da cocoșul nost' face aşa.

— Așa crezi tu? Vezi, are să te 'nșele și pe tine cum a înșelat pe morarul cel de demult.“

Si după ce mergea Visalon acesta din moară, fata rămâneă cutremurată, i se punea leșin la inimă. Si săptămâni de-arândul nu-i mai eșia din cap povestea lui Visalon.

Când își uită de el, își începea iarăși vieața ei de toate zilele, stă mai mult în moară, numai căteodată mergea până în casă ori eșia până 'n drum, cu hainele ei vechi, pline de făină. Când se zăreă astfel păreă o drumeată venită de departe, pe-o cale prăfoasă.

Părinții erau mulțumiți cu ea. Când mergeau de acasă știau că rămâne om de încredere după ei, că Nica nu băteă niciodată ulițele. Si dacă-i rămâneă un bruș de mămăligă, și era destul; ori dacă părinții și frații duceau dimineața tot cu ei, când o răzbâia foamea, inciripă foc și-și facea de mâncare. Drept că bucuros nu-și facea, că se chinuia mult până să aprindă focul.

Când era cald, eșia de multeori pe prag, că era și mai liniște și putea ceti mai bine în cărtulia ei. Altele privește cum trece șivoiu de apă, și oricât se gândea nu putea înțelege ceva: de unde tot viine apa de nu se mai

gată? Iată și ea pune grăunțe în coș deasupra și dedesupt curge făina călduță, mirosoitoare, dar dela o vreme iar trebue puse grăunțe, dacă vrea să mai curgă făină. Și apa tot vine, vine, vine și nu se mai gata!

Cu torăiala din moară se dedase, nu vorbiță tare cum vorbesc alți morari, și se ciudă de multeori cum de zbiară oamenii acolo, ca și când ar fi în depărtări mari. Dar nu supără cu vorba pe nime, nu se mână numai pe Visalon și pe creștinii cari se apropiau de ea cu vorbe nesocotite.

„Că unii, mai glumeți, o întrebau câteodată:

„Când ne chemi la ospăț, tu Nică? Ce, nu vrei? Apoi să știi că este un ficioară care tare-i place de tine. Zice că și de nu vrei tu să te măriți, el tot te fură.“

Atunci Nica se 'mborzoiă, cum se 'mborzoie curcanul dacă-l flueri, ochii i se tulburau adânc și începea să înjure și să dea cu pumnii în cari nimeria. Oamenii făceau că se feresc șo pișcău cu vorbele:

„Adecă vrei să te măriți, tu Nică, numai ți-e rușine ție, văd eu că ți-e rușine.

— Știu eu că-ți place ție de ficioiri, numai te areți tu sfântă.

— Iacă la toamnă, la culesul viilor, are să se mărite.“

Iar fata, amărîtă rău, când vedea că nu mai răzbește cu ei, eșia urlând din moară și se încuiă în casă.

Și-o dată, într'o zi de vară, când Nica rămase singură ca de obiceiu acasă la moară, s'a pornit aşa pe după amiazi o furtună grozavă. În câteva clipe, până ești Nica de trei ori din moară să vadă ce-i, se făcă cerul cumu-i țundra, și 'ncepură să plesnească biciurile de foc și 'ncepură să se 'ndoieie brazii, și să pornească un cântec de moarte: o învălmășeală șo ferbere turbată. Indată se curăță curtea morii de găini, indată sfârăi o șindilă smulsă din coperișul morii și, până ai bate în pălmi, porni pe aripile vântului un petec întreg de coperiș.

Apoi începură să cadă trăznetele. Și cum cădeau trăznetele, începă să verse ceriul apa cu găleata. Și până să-și dee Nica sama bine că ce să facă, moara începă să se cutremure din temelii, roata n'o mai vedea cum se învârte, iară părăul venia acum înieptat, venia

ca un șarpe de oțel îmbrăcat în solzi murdar. Și Nica își pierdă deodată capul. I se păreă că se clatină moara sub dânsa, i se păreă că intră în pământ cu moară, cu saci cu tot.

Și 'n groaza de moarte ce-a cuprins-o i s'a părut deodată căude și cucurigatul și miorălitul de care-i spunea omul acela, Visalon. Și numai decât văză și șăpcuța cea roșie, ș'apoi pe morarul cel dedemult cum se cufundă în apă, iar cel cu șăpcuța roșie cum îl îndeasă în apă. Atunci fata a dat să fugă, a dat să iese din moară. Și când a trecut pragul, în curte era o singură mare de apă, părăul morii se revârsase, și trecea împrăștiat, vuind, alungându-și apele murdare.

Nica simți iarăși amețeala, căză peste prag și apa o luă ca pe un braț de fân. Și ea vedeă mereu pe omul cu șăpcuța roșie, cum îi făcea semn, să meargă tot mai iute, tot mai îngrabă.

În ziua a doua dădură oamenii din satul vecin de-o mohândeată agățată în rădăcinile unui plop, în vale. Și dupăce o descătară și-i găsiră față între haine, oamenii se trașeră îngroziți. Nica privea și acum cu ochii deschiși și mari, încrăniți, ca și când ar vedeă și acum șăpcuța roșie.

I. Agârbiceanu.

Din popor.

Preste toate satele
Seninu-i ca laptele;
Preste toate văile
Serpuesc cărările;
În toate vălcelele
Se oglindesc stelele.

Numai peste satul meu
Se ridic' un nour greu,...
Nu știu de-i nour noros
Ori bădița-i mărios?

Căci pe toate văile
Să surpă cărările
Și 'n toate vălcelele
Să tulbură apele...
Iară colo sus pe cer,
Stele după stele pier...

I. Bura.

Graiul apelor.

La mal.

Mândra apelor crăiasă
Ne 'ntâlnirăm azi în cale,
Eu cu gândurile mele,
Tu cu valurile tale.

Prinși de-o tainică chemare
Ne privim acum în față,
Tu eterna vremii doamnă,
Eu un strop răzleț de viață.

Cum te văd din clipă 'n clipă
Ostenită mintea-mi cade,
Simt moșia ta cum crește
Și hotarul meu cum scade.

Lângă sănul tău începe
Zborul sufletul să-și frângă:
Cum să taiu nemărginirea
Cu luntrița mea nătângă?

Tu m'ai biruit de-acuma,
Pururi neînvinsă mare,
Biet drumeț în întuneric
Umilit îți cer iertare.

Spre adâncurile tale
Imi îndrept trudita rugă,
Mă primește 'ntotdeauna
Ucenic să-ți fiu și slugă.

Dela mal mă lasă 'n tihă
Să mă uit aşa... departe:
Din întinderea albastră
Voiu cefi ca dintr'o carte.

De profundis.

Plâng apele în noaptea astă
Și într'un vaier îndelung, —
Oftări mi-ating în zbor fereastra
Și 'n zbor la patul meu ajung.

O groază sufletu-mi supune
Și 'n așternut eu mă cufund,
Căci stihuri de îngropăciune
Vin din prăpastii fără fund.

Plânsori și gemăte și șoapte
De-alungul apelor s'aștern
Și 'n pacea miezului de noapte
Par smulse dintr'un plâns etern.

Pe semne-acu-i grozava clipă
Când moartea a purces la drum
Și bate tainic din aripă
Deasupra mărilor acum.

Toți robii zăvorîți sub apă
Își simt stăpâna și tresar,
Ei sparg a valurilor groapă
Și plâng cu plânsul lor amar.

Împins de-o nepătrunsă lege
Se cere lutul în pământ;
Sărmane suflete pribegie
Își cer o cruce și-un mormânt.

Octavian Goga.

Unui poet, diplomat și proprietar de vii.

Se plânge zilnic editorul de colbuitele-ji volume
Dar ce 'mbulzeală 'n restaurante și vinul tău cum se mai trece!
Ca diplomat, vei sti: cu vinul înveselești ușor o lume...
Când este bun, dar vorba veche: „nu poti s'o 'mbeți cu apă rece“.

X.

Florea Voevod.

A fost odată un împărat și o împărăteasă, sănătoși și voiniți, dar tot măhniti, fiindcă de aproape zece ani, de când se luaseră, duceau degeaba dorul unui copil măcar.

Venind vremea să plece împăratul la răsboiu departe, cum trebue să se întâmpile ori căruia împărat într'o poveste, după ce și-a sărutat soția, i-a zis:

— Măria Ta, eu acum plec și numai Celsus știe când m'oiu întoarce. Să te găsesc sănătoasă! Dar să știi că la 'ntoarcere trebue să găsesc și copil în casă; de unde nu, pâine și sare cu mine nu mai mânânci!

Pe urmă a 'ncălecat și a plecat.

A trecut dela astea o lună... au trecut trei... cinci... aproape nouă — sună a pace — și nici un semn.

De grija și de supărare, stă biata împărăteasă în odaia ei, fără să mai vază pe nimeni decât pe o bătrână credincioasă, care o crescuse pe ea de mică, decând rămăsesese fără mamă; stă închisă cu bătrâna, ofta și se jeleă, că ce o să se facă ea când o da cu ochii de soțul ei.

Văzând că se prăpădește de atâtă inimă rea, i s'a făcut bătrânei milă, și s'a gândit cum i-ar mai risipî gândurile negre. Și aşa, într'o zi, pe la scăpătatul soarelui, a luat-o, și amândouă, îmbrăcate ca niște cocoane de rând, să nu le cunoască nimeni, s'au dus la plimbare într'o pădure...

Acolo, umblând ele încet amândouă, duse pe gânduri, iată că găsesc o țigăncuță tinerică, sdrențeroasă și lihnită, stând jos pe o buturugă în acea singurătate, cu un dâncicuț aproape gol în brațe; îi dădeă țiță: el sugea și ea plângere.

— De ce plângi, fetico? a întrebat-o bătrâna.

— Cum să nu plâng, coconită?... M'a amăgit hoțul, și după ce și-a bătut joc de mine, a fugit în lume și m'a lăsat să umblu aşa, gonită dela părinți, cu pruncu 'n brațe... Nu mă mai țin picioarele de nemâncată... și pruncul nu vrea să știe — cere... Și n'am încai inimă să-mi fac seamă singură: să-l omor și pe el și să mă omor și pe mine...

că dă Dumnezeu prunci cui nu-i trebuie, la o păcătoasă ca mine, și la cine trebuie, nu-i dă!

— E băiat?

— Băiat, săru'mâna!

— De câte luni?

— La noapte îi de zece zile.

— Fetico, întreabă bătrâna, ești tu cuminte?

— N'am fost pân'acuma, coconită săru'mâna; da de-acu 'ncolo, să fie ea a dracului care o mai...

Deprisos să ne mai lungim la povestit cu deamănuntul toate... Destul să spunem că, peste un an dela plecare, întorcându-se împăratul biruitor dela răsboiu, a găsit acasă mare mulțumire: cocon împărătesc de trei luni în vîrstă, dar crescut cât unul de un an... și doica, o mândrețe de fată oacheșe, îmbrăcată numai în mătăsării, ca orice doică de cocon împărătesc... și sănul!.. Și s'a bucurat foarte mult împăratul despre toate.

S'a făcut botez cu păradă mare și s'a înveselit norodul întreg, că, firește, soartea împărăților este legată de a împăraților — și l-au botezat Florea Voevod.

Creșteă voinicelul, și nu mai putea o lume după el, că în adevăr era o minune de băiat; iar doica, la care mulți se uitau lung, le spunea:

— Ia, nu vă mai uitați aşa, par că n'ati mai văzut copii! să nu mi-l deochiați!

Când a ajuns băiatul la vre-o șase anișori, împăratul a însărcinat pe un curtean de credință să îl învețe mânuirea armelor, călăria, înnotatul, jocurile felurite și cântarea din harfă și din gură, — în sfârșit toate câte trebuesc pentru desăvârșirea unui Tânăr care va să împărătească.

Doica, iubind foarte pe băiat, îl însoțea mereu la ceasurile de învățătură; și, astfel, învățătorul, care prețuia și el mult pe școlarul său aşa de deștept și cu frumoase apucături vitejești, văzând-o zi cu o zi, a ajuns să o placă atâtă pe doică încât a răbdat cât a răbdat, până n'a mai putut, și a cerut-o în căsătorie; iar dânsa, plăcându-i asemenea, că era om deseamă și mândru și-l vedea că ține și el mult la băiat, bucuroasă l-a luat.

Și i-au cununat chiar împăratul cu împărăteasa, dându-le mare cinste și daruri scumpe.

Când a intrat în biserică mireasa — gătită de nună-sa sub ochii nunului — cu flori și beteală de aur în păru-i negru, cu chipul și trupul și cu zâmbetul și mersul acela, pășind aşa de cuminte, nici îndrăsneață, dar nici sfioasă — a rămas toată lumea încremenită, nu altceva, că 'n adevar eră o arătare.

Mai mulțumit ca oricine de această căsătorie a fost Tânărul Florea Voivod; el îi iubiă mult, și pe mama doica și pe învățătorul lui; avea și de ce: și ei îl iubeau pe el destul.

Când îl vedea aruncându-se pe cal sălbatic, prinse de coamă

Prințul Nicolae al României.

în fuga mare, și când se 'ntorcea cu calul, adineoară nebun, acum domolit și plin de spumă; când îl auzeau pe urmă cântând din gură și cu harfa, de te sfințea — amândoi soții lăcrimau și-l luau în brațe și-l sărutau, și femeia zicea:

— Mulți feciori de împărați or mai fi, da ca și asta al nostru, nu mai crez altul!.. s'a isprăvit!

Au trăit ei aşa cu toții, la curte, în bună pace, liniștiți și fericiți, fiecare cu partea și gândul lui, până a împlinit Florea Voievod

douăzeci și doi de ani — un flăcău ca un brad.

Dar într-o zi, iată că vine dela palat curteanul, învățătorul lui, acasă și zise vesel:

— Știi tu un lucru, dragă nevastă?

— Știu, dacă mi-ei spune...

— S'a hotărît: îl însurăm pe Florea.

— Pe băiatul nostru?... cum asta?

— Ei! cum!... iac'asa, cum se 'nsoară toți flăcăii.

— Cine-l însoră?

— Ei cine!... împăratul și împărăteasa.

— Cu cine?

— Cu fata unui craiu vecin.

— Asta nu se poate! auzi? coșcogea fecior de 'mpărat să ia o fată de craiu... Asta nu se poate, în ruptul capului!

Și repede s'a gătit și 'nvăpăiată s'a dus la palat să dea ochi cu împăratul și 'mpărăteasa, să-i întrebe: cum se poate, fără stirea și a ei, care l-a crescut pe băiat, să hotărască dânsii aşa de soarta lui? și răspicat, le-a spus că Florică al ei nu poate luă pe oricine, că lui Florică al ei îi trebuie pe puțin o fată de 'mpărat; de unde nu, nu trebuie, că slavă Domnului! Tânăr e, frumos e, voinic e, fecior de 'mpărat mare e! Are vreme să mai aştepte până o găsi una pe potriva lui.

Împăratul a zis una, împărăteasa două, doica nouă... au început să se întețească femeile la vorbă, și din vorbă la 'mpunsături, și de-acolo ceartă la toartă. Împărăteasa, su-părată de-atâta tevatură, ca s'o taie scurt, zice:

— Însfârșit, aşa a hotărît politica Măriei Sale împăratului, aşa am hotărît eu — aşa trebuie să se facă! destulă vorbă!

— Ba nu! ba da!

Doica, înferbântată grozav, a țipat odată ah! și a leșinat.

Săriră toți... O descheiară la săn și dă-i cu ojet de trandafir.

Vine și Florea:

— Mamă doică!

Și începe să se văiete ca un copil mic și să se bată cu pumnii 'n cap.

Împărăteasa — leșină și ea.

Împăratul, strășnic de turburat de toate astea, strigă:

— Eu stric, că m'apuc să vorbesc politică cu niște femei nebune!

Împărăteasa se deșteaptă și pleacă foarte măhnită de asemenea cuvinte.

Se deșteaptă și doica; se uită la împăratul și, lovindu-se cu pumnul peste sânul gol, începe să se bocească flăcăului:

— Nu se poate, maică! nu voiu, maică, moartă tăiată! nu te dau, Florică, decât după fată pe potriva ta! Să nu mă faci de rușine, Florică mamă, că mă omor!

Florică o mângăie plângând și zice:

— Nu, mamă, nu! fără voia ta nu fac nimică!

Împăratul, ținând și el foarte mult la doică și auzind și vorbele băiatului, nu s'a îndurat să le strice hatârul și le-a zis:

— Dacă nu vreți voi, bine.

S'a făcut răsboiu pentru asta; căci craiul vecin, care avusese făgăduială de căsătorie pentru fiică-sa n'a putut suferi o astfel de nesocotire. Răsboiul s'a sfârșit, ca toate răsboiele, cu pace. Iar peste un an, plimbându-se pe la curțile din lume, Florea Voevod, însoțit de doica și de învățătorul lui, s'a dat în dragoste — că era ochios — cu o Tânără vestită de frumoasă, fata unui împărat, mai mare chiar decât tatăl lui; și numai decât între cele două curți s'a pus la cale căsătoria.

Când s'a făcut nunta aceea strălucită cu mari petreceri în grădinile împărătești, toată lumea s'a înveselit; dar mai mult ca toți, doica.

A privit lung la mire și mireasă, cum se plimbau prin grădină, încet, strâns alături, șoptindu-și unul altuia cine știe ce nimicuri tinerești, i-a arătat soțului ei și, strălucindu-i ochii de mulțumire, a zis:

— Așa da, Floric'al mamei! aşa n'țeleg și eu... Să ia fiecare pe potriva lui!

I. L. Caragiale.

Ioana D'Arc.

Prietenei mele.

De sine s'aprinde azi candela mea,
Sub chipul sublim al iubirei:
Ioana, condusă ca magii de-o stea
Când jură sub steagul oștirei.

Odaia-mi pustie de farmecul sfânt
Al dragostei ei se 'nserină,
Cu dreapta pe spadă, cu stânga jurând
Se uită fecioara 'n lumină.

Putere curată, martirul sfânt —
Iubire de neam, de moșie,
Clăditu-ți-a templu prin veșnicu-i cânt
Cel care cu glasu-i te 'nvie.

Cel care cu glasu-i, scutită de rug,
Te 'ngroapă 'n a gloriei pară,
Izbândă a celor, care nu fug
De trudă și mor pentru țară.

Ce-o să rămână din cântecul meu?
Avântul? — O clipă de dor?
Poate că numai părere de rău —
Ca după cei care mor.

Maria Cunțan.

I. I. Scherrer, Jeanne d'Arc.

Unei fete.

Stai tăcută, fată mare,
Tristă, veșnic singurică...
N'are cine să-ți sărute
Mâna albă — mâna mică.

N'are cine să-ți alinte
Blând șuviță de pe frunte...
Fată mare, vîeață ta e
Soartea florilor mărunte.

Te usuci, te stângi în umbră,
Printre altele ti-i pierde,
Floare mică, floare albă,
N'are cin' să te desmierde.

Simina Bran.

Scrisoare.

... Si-am coborât, iubito, într'un templu;
Un templu vechiu, părăginit și rece,
Cu zidul înegrit de lungă vreme
Pe lângă care se zăreă cum trece,
Un părăiaș curat ca o lumină...

Eră o noapte albă și senină!...
— Pe pietrile culcate în grămadă
Bălaia lună-și aşternează argintul;
Dintr'un tufiș, în adieri usoare,
Miroș dulceag îmi trimetează iacintul.
Zdrobit și obosit de pribegie,
Sub zidul rece am îngenunchiat
Si tâmpla mea atât de n'fierbântată
Pe lespedea de piatră mi-am culcat
Si-am plâns... am plâns, ca'n clipă despărțirii.
— Vedeam, cutremurat, cu buza mută
Cum ultima nădejde o îneacă,
Cum cea din urmă rază mi-o răpește
Si stam neputincios!... Cu ochii 'n zare
Te căutam să te găsesc, iubito,
Să-mi spui vre un cuvânt de alinare,
Saud din nou pe buza ta: „iubire“,

Să-ți simt sărutul dulce de fecioară,
Dar ochii-mi rătăceau în întuneric,
Simțiam pustiul cum mă împresoară!...

Într'un târziu — eră spre dimineață —
Mi-am ridicat pleoapa 'nrourată...
Eră atâtă soare prin poiene
Si-atâtă pace sfântă și curată,
C'am stat sfios de-atâtă strălucire,
Ce coborîse peste 'ntreaga fire!...
Departă marea-și trimetează oftatul
Prelung, domol ca o chemare nouă;
În jurul meu, pe florile trezite,
Se răsfățau mărganele de rouă,
Iar în dumbrăvi cântă priveghitoarea...
— Ca deșteptat din lungă aiurare,
Înseinat mi-am prins toiaful sorții
Si am pornit în noua îndrumare...

Si-am cunoscut ascunsă ta putere,
Mângăietoare, pacinică: uitare!

I. Enescu.

Catrene.

(Hafis.)

Celce cu Hafis vrea să se întreacă
În cântece, în măestria lor,
E ca și rândunica din poveste:
Se 'ntrece 'n zbor cu șoimul munților.

*

Cu sufletu 'nsetat, adânc sorbit-am
Iubirea-i sfântă, farmecu-i ceresc.
De ce nu pot cu 'ntreaga mea ființă
În flacăra-i să pier, să mă topesc?!

*

Să te asamene c'un mugur,
Nici un poet pe lume n'ar putea,
Căci nu-i în lumea asta mugur,
Să aibă o guriță, ca a ta.

*

Stăpâna mea! Minunea mea slăvită!
Întreagă lumea asta luminoasă
E numai o oglindă, — plăzmuită,
Ca să-ți arate cât ești de frumoasă?!

Vasile Stoica.

Inginerul Baltă.

„Bună ziua, domnule hangiu!

— Plecăciune, domnule.

— Eu sunt inginerul Baltă, trimis de Eforie să fac măsurătoarea moșiei și pentru că o să fiu nevoie a sta pe aci vre-o trei săptămâni, te-aș rugă să mă găzduiescă, sau de nu, să mă întrepăti la vre-o casă de creștin.

— Cum nu, domnule inginer, pentru oameni buni se găsește loc; de, numai să fiți mulțumiți; la noi e aşa cum dă dumnezeu, adicătarea tocmai sărac nu-s eu, dar... aşa suntem noi, — ea poftiș... „Și luând-o înainte, îl trecu prin prăvălie, de aci prin „odaia mușteriilor“ și deschise ușa în „casa mare“, curat ținută, de curând văruită și lipită.

„Păi iacă, domnule inginer... de, nu-i taman ca la oraș, dar tot e mai bine ca pe aci, pe aiurea.

— Mulțumesc, îi bună și prea bună chiar, mie ce-mi trebuie alt decât un pat curățel de odihnă și... ei, dar cum te chiamă, frate, uitai să te întreb, să știu și eu.

— Costache, aşa îmi zice, Costache Budea. Eu sunt aci în sat mai de „căpetenie“, între negustori; aci la mine în bătătură se ținătore hora, și, de, am și eu pământuri... vite....

— Să le stăpânești cu bine, domnule Costache, dar ea vezi până una-alta, fă de pune ceva de-ale măncării, am cam înfometat.

— Acum, d-le inginer, — dar, dacă nu vă supărăți, o vorbă...

— Care-i?

— Pâine albă nu prea avem pe aci, dar o mămăligăță pripită făcută de Veta... de, nu-i tocmai ca la oraș.

— Bună, d-le Costache, foarte bună, fă ce știi.

— Mă duc dară.

Hei... vorbăreț român mai e și Costache asta, își zicea Baltă, și mai fluerând, mai cântând își deslegă geamantanul, se ușură de hainărie, își curăță instrumentele de prav și aşa, ca și cum ar fi fost de când lumea oaspele hangiului, ești prin curte răsuflând ca ușurat de oboseală și grije.

Eră pe după prânz; din umbra sălcâmului,

din fundul curții, inginerul Baltă își rotea ochii jur împrejur, pe coamele dealurilor împădurite în livezi de pruni. Hârtă... departe... pe sub coaste, față alburie a șoselei se pierdeă înspre oraș. Viile ridicate înverzeau cât poți privi roată; — pe din partea de jos a satului valurile grâului băteau în pala vântului de Cireșar... și mult ar fi rămas inginerul pierdut așa, de năr fi venit Viorica, o fetiță de vre-o 10 anișori, rumenă și îmbujorată de sănătate, să-l cheme la masă. Aci hangiul, după ce-i ură poftă bună, începă a lăudă mămăliguță Vetei, și hai să-l descoase.

„D-le inginer, fără bănat, dar aşa suntem noi ăștia dela țară, vrem să știm de toate; la ce vei fi venit să măsori moșia?... Pe aci îs „inbaticari“ oamenii, își au pământurile măsurate, he hei... de mult, de când le-au dat — și aplecându-și mâna înspre pământ să fie mai convingător — ia pe-așa micuț eram eu atunci, de-o schioapă.

— Da, neică Costache, și acum Eforie vrea să știe cum stau loturile împărțite, adeca tot aşa se găsesc sau sunt îmbucătatite.

— Aha!.. pricep, — oamenii noștri n'au mai plătit „baticul“ de vre-o zece ani și pasă-mi-te „Iforia“ vrea să le ia pământul, sau să-i judice; altfel ce i-ar păsă „Iforiei“ de pământ, că de furat n'a putut să-l fure nimeni, tot acolo e; și moșia tot aşa de mare-i.

— Nu, d-le Costache, n'ai înțeles; — se măsoară moșia să se cunoască ce pământ e dat și cum l-au împărțit oamenii la feciori și fete, iar pe de altă parte să se știe ce a mai rămas nedat.

— Ei... păi atunci te pomenești că vrea să pue vre-o „dare“ de pogon și de cap de copil, adicătelea să mai pue ceva la „bir“ și „pristație“.

— Nu, nici acu nu înțelesesci.

— Geaba vrei să mă 'ncurci, d-le inginer, geaba; te-am priceput eu din capul locului; aşa-i... bir, pristație, ne ia pământurile...“

Baltă, ca s'o isprăvească mai degrabă, — vedeă el că nu se înțeleg — dădu din cap, semn la care Costache îi și grăi, aşa ca și cum și-ar fi spus sieși.

„Îra!... d-le inginer, grele vremi am ajuns; — auzi, auzi; angarale nouă, bir prist — —.

— Nu ne 'ntelegem și pace! îi tăia vorba Baltă; ia, mai bine, dă d-ta gură băiatului să-mi aducă vre-o doi oameni, că mâne în zori aş vrea să încep lucrul și fără ajutoare nu pot, îmi trebuesc doi oameni, aşa mai știutori de carte.

— Bine, d-le inginer, cum nu... Măi Ioane! ia dă fuga pe la al Năstăsie și vezi de-o fi acasă să vie „momintan“ acum aci, ș-apoi

mai dă și pe la alde Ghiță
Pascu și zi-i și lui; —
dă fuga, măi... te-ai întors?

— Să viu cu ei, jupâne?

— Cu ei, jupui-te-ar ăl cu coarne!...“

Nu trecu mult și Ion venea în grabă cu doi români, mai asudați de umblet; — auzise el, Ion, de bir, de măsurătoare, și le

Copil din Petroșeni.

șopti oamenilor că „a venit dela stăpânire un preceptor cu bețe vopsite și cu ocheane pe trei picioare și că-i chiamă acușia“.

„Ei veniră-ți, oameni buni? îi întâmpină inginerul.

— Da, boierule, am venit, zise unul, eu sunt Ghiță Pascu... Si eu, zise celalalt, eu sunt Mitru al Năstăsieiei.

— Bine Mitrule, toate bune, iacă ce vreau eu: mâne în zori să veniți aci la măsurătoare; vă plătesc doi lei pe zi — vre-o două săptămâni — vă învoiți?

— Cum nu, boierule, mâne suntem aci, vă sculăm noi.

— Atuncia ne-am înțeles!

— Teles, boierule.“

A doua zi și alte câteva în urmă, Baltă, toată ziua lucră la ridicarea planului. La han nepăsarea de mai înainte sburase, Costache nu se putea dumeri cum se face măsurătoarea, el una știă, își vârâse în cap, și aşa trebuia să fie — sau le ia locurile, sau le pune biruri, sau și una și alta.

Și care cum venea pe acolo, dintre oameni, tuturor le spunea năpăsta ce dedea peste ei, — cu floricele, aşa cum știă el. — „Iacă măi oameni, începă el într'o seară, când se strânserează mai mulți la han, — iacă beleaua; are să ne ia locurile inginerul, pentrucă de, noi n'am mai plătit „baticul“ de vre-o 10 ani, sau ne ia vasele și cazanele de țuică și te mai pomenești — Doamne ferește — că pe deasupra ne pune dări, dările astăea ne omoară... Auzeam eu aşa cevașilea, când am fost săptămânilor trecute la oraș; se zicea că unu „Maxin“ cine va fi ăla, a făcut o lege în care stă slovă să ne pue bir și pe copii... și câte și mai câte...

— Doamne!... mare păcat ne mai veni, — se amestecă și Radu, „conțiliu“ la primărie, — dar lasă, știu eu una.

— Știi ce, măi băieți? știi ce mai gândii eu?... să-i fac o foaie de drum, să-i pui roțile la picioare; auzi să capăt eu necazul românului, să duc în cap urgia lumii, și pentru cine?... pentru un ăla, un venit, să-l țiu eu în casă... Si iacă ce-am zis eu: Veta? Veta știe carte, e cuminte, poate să vorbească, să-i spuie că nu-l mai putem țineă, că... ei, i-o spune și ea o minciună; — să se ducă dela casă, să piară în pustii!

— Știi ce, măi nea Costache, grăi Radu, știi ce, nu mai umblă cu bobotele; Dumineacă ne-am stringe cu toții aci și... lasă de n'o fugi el cu ochean cu tot, pas de-a-l mai ajunge, să nu-mi spui mie pe nume; aşa, măi oameni?

— Păi, mintea ta, zise Cărăușu, cine o mai are? Halal să-ți fie.“

S'au mai sfătuat ei ce s'au mai sfătuit și au plecat, rămași înțeleși pe Dumineacă.

Costache Buducea nu răsuflă nimic până Sâmbătă seara și atunci, după ce-și făcă socotelile, chemă pe „dumneaei“ să-i scrie „cri-ditu“. Toate acestea sfârșite, Costache, cu

hârtia îndoită, mai tremurând pe picioare de teamă să nu-i înțeleagă gândul, netezindu-și stuful mustății, deschise ușa inginerului și...

„Bună seara, d-le Baltă.

— Bună să fie, neică Costache.

— Păi te-aș rugă; — uite greutăți, aş vrea să mă duc pe la târg și de, mi-ar cam trebui niște parale, că de...

— Bine, d-le Costache, și cam cât ți-ar trebui?...

— Păi, iacă, până azi sunt 9 zile... de, vezi dumneata, e scris acolea. — Veta știe... hei, domnule, de n'ași fi avut aşa muiere, zău, greu aş duce... ea îmi ține socotelile, eu nu știu carte...

— řeaizeci de lei, atâtă face?

— Atâtă zău, trei poli îmi trebuie, mă duc la oraș...

— Bine, d-le Costache, poftim! — Și scoțând trei hârtii i le întinse hangiului.

— Mulțumesc, d-le inginer, și cu plecăciune, de nu te-ași fi supărât, dar...

— Nu face nimic, e dreptul d-tale.“

A doua zi la hanul lui Buducea se adunau oameni ca la sfat, și mai o vorbă, mai un păhăruț, se făcură aşa cum îi stă românnului bine. Pe la ceasurile nouă se sculă și inginerul, plăti oamenilor zilele lucrate și dupăce beu un păhar de lapte, ești în curte cu planșeta aranjată, pe picioare, cu „bețele vopsite“, ziceă că vrea să verifice instrumentul. La ţanc se ivi și d-l Costache, nu înțelegea pe semne ce-i cu „verificarea“ și îngălbenit de mânie se duse la inginer.

„Bine, d-le, și curtea mea vrei să o ie, păi cum?... ce-i asta? să mă lași sărac aşa pe vrute pe nevrute; — ce te tot uiți pe sticla aia?.. aici eu sunt stăpân și nu altul... să-ți strângi fleacurile că de unde nu...“

— Stăi, d-le Costache, te superi de geaba, eu verific instrumentul să văz de-i bun...

— Păi la mine în curte te-ai găsit?... du-te

colea pe șosea și virifică pân' ce nu-i mai puteă!“ — și scrâșnind din dinți se 'ntoarse de le spuse oamenilor ce-i cu inginerul.

Baltă își strânse instrumentele și da să intre în casă, când se deschide poarta și vre-o douăzeci de români, cari mai de cari s'o ia înainte; îi trântiră din mâna bețele vopsite și pân' ce-ai bate în pâlni, după inginerul în casă intrară vre-o cinci.

„Bine,

oameni
buni, cu ce
vi-s vino-
vat? ce pri-
cini v'am
făcut? în-
găimăingi-
nerul, abia
trăgân-
du-și su-
fletul.

— Ce pri-
cini? hai?
ne mai ju-
deci?... —
ia ascultă,
una și cu
una fac
două, a-
cum, în
fața noa-

stră să-ți strângi lăzile și bețele, și să nu care cumva să te mai afli prin Călugăreasca, că-ți rupem picioarele, — înțelesu-ne-ai?... Să ne iei tu moșile, ha? pentru Iforie, să urci birul și pristația, hai?.. român ești tu?...“

Geaba mai cercă să vorbească inginerul, pe vrute pe nevrute l-au urcat într'o căruță. Cărăușu îl luase în primire — și, în huidurile oamenilor, s'a dus spre oraș, pierzându-se în norul prafului de pe șosea.

C. Ardelean.

Port din Uioara.

Pagini străine.

— Ceasul de Iv. Turgheniev. —

(Urmare.)

XIX.

Mulți ani au trecut de când s'au întâmplat toate acestea; nu odată m'am gândit asupra lor — și până astăzi tot nu pot înțelege pricina înverșunării, care cuprinsese pe tatăl meu, socotind că nu tocmai de mult oprise chiar și pomenirea nesuferitului ceas; precum nu pot pricepe nici furia lui David la auzul furtului lui Vasile. Fără voie îți vine să crezi, că ceasul avea în sine o putere misterioasă. Vasile nu ne trădase, cum a presupus David, — nu-i eră lui de asta: prea îl apucase frica, — ci lucru simplu, una dintre slujnice a zărit ceasul în mâinile lui, și îndată l-a părât la mătușa. Atât necaz pentru o nimică!

Și astfel, alergam pe stradă, drept prin mijloc. Trecătorii ce-i nimeriam încercau să ne opreasă sau se fereau mirați. Mi-aduc aminte, că un maior în retragere, cunoscut pentru cânii săi de vânătoare, deodată se ivi în fereastra casei sale — și roșu, cu corpul plecat afară, începă a strigă ca la o goană turbată: „Ho! tjne-l măi!” prelungind urletul dela spatele noastre. David fugea și, ridicând ceasul deasupra capului, când și când săreă; eu încă săream, și tot acolo, unde și el săreă.

— În cotro? — strigai lui David, văzând că apucă pe o ulicioară, și apucând și eu pe urmele lui.

— La Oka! — îmi strigă. — În apă cu el! în râu, la dracu!

— Ho! ho! — sbieră lumea la spatele noastre...

Iar noi sburam pe ulicioară. Iată, din față, începe a adiă o răcoare — și râul e aici, și coborâșul râpos mlăștinos, și podul de lemn cu un lung șir de cară, și soldatul dela garnizoană cu suliță lângă barieră; — pe atunci soldații purtau sulițe... David e deja pe pod, trece iute pe dinaintea soldatului, care încearcă a-i da o lovitură cu suliță peste picioare — și nemerește într'un vițel ce trecea înainte. David, într'o clipeală, sări pe balustrada podului — scoțând un strigăt de bucurie... Ceva alb, ceva albastru sclipea, sbură prin aer — ceasul de

argint împreună cu panglicuța mărgelată a lui Vasile căzură în valuri... Dar atunci se petrecu un lucru de necrezut. Îndată pe urmele ceasului picioarele lui David se întoarseră în sus, — și el cu capul în jos, cu mâinile înainte, cu poala hainei împrăștiată, descrise în văzduh un arc repede — în zile calde aşa sar broscuțele speriate de pe țărmurii înalți în apa lacului — și dintr-o dată se făcău nevăzut de pe balustrada podului... și — buf! s'auzi un greu pleoscăit...

Ce s'a petrecut în mine — n'am puterea să descriu nici decum. Mă aflam la câțiva pași de David, când a sărit de pe balustradă... dar nici nu mi-aduc aminte, dacă am strigat oare; nici nu cred, că m'am speriat: am rămas mut, fără simțiri. Mâinile, picioarele îmi înțepeniră. Împrejurul meu oamenii se împingeau, alergau; unii dintre dânsii îmi păreau cunoscuți: Trofimici deodată-mi apără, soldatul cu suliță grăbise undeva la o parte, caii dela cară apucaseră iute înainte, înălțându-și boturile înfrâname... După aceea mi s'a făcut verde înaintea ochilor, și cineva mi-a dat o lovitură tare după ceafă și d'alungul spinării... Am leșinat.

Mai știu, că după aceea m'am ridicat și, văzând că nimeni nu mă bagă în seamă, m'am apropiat de balustradă, însă nu de partea unde a sărit David: îmi eră groază să mă apropiu de locul acela, — ci de ceealaltă, și m'am uitat la râul sgomotos, albăstriu, umflat. Mai știu, că nu departe de pod, la țarm, am observat o luntre legată acolo, iar în luntre câțiva oameni, și unul dintr-ânsii, ud de tot și sclipind la soare, plecându-se peste marginile luntrei, scotea afară ceva din apă, ceva nu prea mare, întunecat, lungăret, un lucru, care credeam la început, că este un geamantan sau o corfă; dar, uitându-mă mai bine, am văzut că lucrul acela eră — David! Atunci am trăsărit de spaimă, am strigat desnădăjduit, am alergat cătră luntre, îndesându-mă printre oameni, dar sosind acolo am pierdut curajul și m'am oprit privind împrejur. Între cei mulți recunoscui pe

Trankvillitat, bucătarul Agapit, cu o cizmă în mână, Iușca, Vasile... Omul cel ud, sclind, trase de subsuori corpul lui David din luntre, mânile acestuia erau ridicate în dreptul feții, ca și când ar vrea să și-o acopere de privirile străine, și-l puse pe spate în noroiul de pe țarm. David însă nu se mișcă, păreă mort, cu călcăiele lângă olaltă și cu pântecele gol. Fața lui eră verzie, ochii închiși și apa îi picură din păr. Omul ud, care-l scosese afară, după îmbrăcăminte lucrător la fabrică, începă a povesti, zgriburind de frig și mereu dându-și la o parte părul de pe frunte, cum a săvârșit lucrul. El povestează cu vorbe destul de alese și îngrijite.

— Când văd, domnilor, ce fel de primejdie se pregătește... Cum gema băiatul alergând pe pod... Haid'... Iute o iau la fugă în josul apei; că bine știu — dacă nimerește să-l ia apa, îl mână sub pod în colo; ei, ș'atunci... în veci pomenirea lui! Iată văd: un fel de căciulă păroasă plutește; numai cât nu eră căciulă, ci — capul lui. Haid', iute, sprinten m'arunc în apă, îl apuc... Ei, după aceea, nu mai e procopseală mare!

În mulțime s'auziră două-trei vorbe aprobațoare.

— Acum trebuie să te încălzești, să mergem, să bem o dușcă, — grăi unul.

Dar atunci cineva deodată se'ndesă repede 'nainte... Eră Vasile.

— Ce vreți, oameni buni, — strigă el aproape plângând: — trebuie să-l deșteptăm. E domnișorul nostru!

— Să-l deșteptăm, deșteptăm, — răsună glasul mulțimii, care creșteă într'una.

— De picioare să-l spânzurăm! E cel mai bun leac!

— Cu pântecele pe-o bute, și leagănă-l încoace și încolo, până ce... Apucați copiii!

— Nu care cumva să-l atingeți! — se mesecă soldatul cu sulița. — Trebuie dus la gardă.

— Vagabonzi — se auză de undeva basul lui Trofimici.

— Dar trăește, — strigă deodată în gură mare și aproape îngrozit.

Mă apropiasem de fața lui... „Va să zică așa e omul încat,” gândii, și inima mi se strânse... Si deodată văd cum buzele lui David tremură și varsă puțină apă...

În aceeași clipă mă împinseră, mă traseră la o parte; toți se aruncă spre el.

— Mișcă-l, mișcă-l! — lărmuiră glasurile.

— Ba, nu, stai! — strigă Vasile. — Să-l ducem acasă... acasă!

— Acasă, — luă vorba chiar și Trankvillitat.

— Iute să-l ducem, acolo vor ști mai bine ce-i de făcut, — urmă iarăș Vasile... (Din ziua aceea Vasile mi-a fost drag). — Fraților! nu-i p'aci vre-o rogojină? Dacă nu-i — țineți de cap, de picioare...

— Stai! Iată rogojina! Așeză-o! Apucă! Mișcă! Acuș i-e bine: merge ca într'o calreasă.

Și câteva minute mai târziu, David, nesimțitor pe rogojină, intră serbatorește sub coprișul casei noastre.

XX.

Îl desbrăcară, îl puseră în pat. Încă pe cale începuse a da semne de vieță, mormăia, da din mâni... În odaie își recăștigă deplin simțirile. Dar îndată ce trecu primejdia de moarte și nu mai eră nevoie să te bălbănești pentru el — nemulțămirea intră în drepturile sale: toți se lăpădară de el, ca de un lepros.

— Pedepsească-l Dumnezeu! pedepsească-l Dumnezeu! cărtă mătușa prin toată casa.

— Să te cotorosești de dânsul oricum, Porfirie Petrovici; că are să-ți facă o pacoste, s'o pomenești cât vei trăi!

— Băiatul astă, Doamne iartă-mă, e ca o viperă, și e îndrăcit, — întări Trankvillitat.

— Câtă răutate, câtă răutate, — troznă iarăș mătușa, apropiindu-se de ușa odăii noastre, ca negreșit s'o audă David: — întâi și mai întâi a furat ceasul, după aceea l-a dat în apă... ca nimeni să n'aibă parte de el, auzi dumneata... Vai de mine!

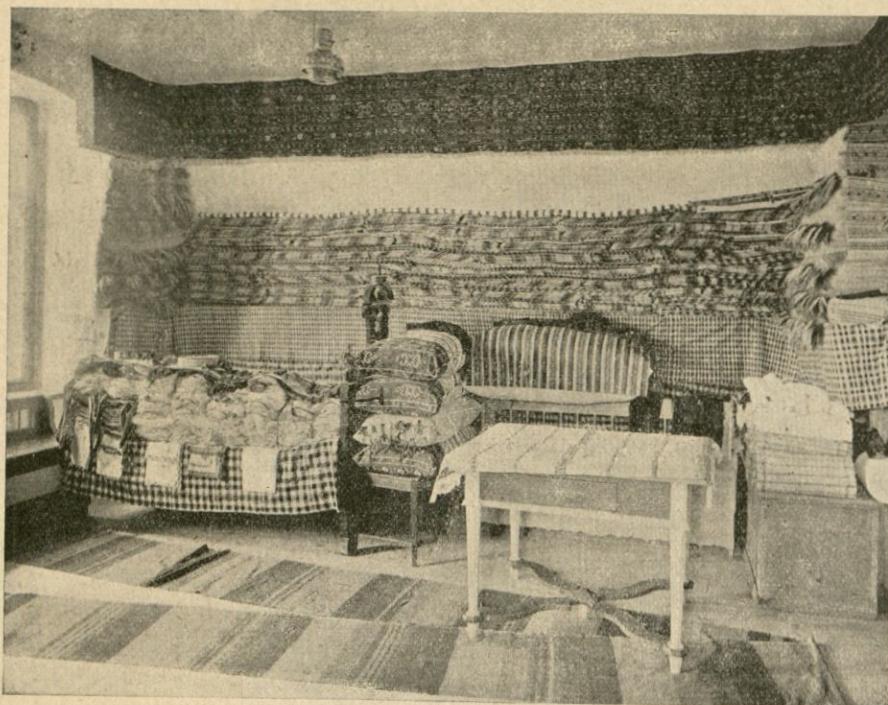
Toți erau nemulțumiți.

— David, — îl întreb, când am rămas singuri: — de ce ai făcut treaba asta?

— Si tu?! — răspunse cu glas slab: buzele lui erau învinește și toată fața păreă umflată. — Ce am făcut?

— Dar în apă de ce ai sărit?

— Sărit! — Nu m'am ținut de balustradă; iată toată istoria. Dacă aş ști să înot, —

Interiorul unei case țărănești din Poiana-Sibiului.

— aş fi sărit cu voia. Am să învăț neapărat. Ei, dar ceasul acum — cucu!...

— Tată meu atunci, cu pas solemn, veni în odaia noastră.

— Pe tine, iubitul meu fiu, — se îndreptă către mine, — am să te frec negreșit, da, da! deși acușî îți mijescă mustață. — După aceasta se întoarce cătră patul, unde zăcea David. În Siberia — începù el cu glas greu și autoritar — Siberia, domnule, sunt pedepsiți cu muncă silnică în bolte subpământene, și trăiesc și mor oameni, cari sunt mai puțin vinovați, mai puțin criminali, decât tine! Ești tu sinucigaș, sau numai hoț, sau poate nebun? ai bunătate de-mi spune?!!

— Nu-s sinucigaș, și nu-s hoț, — răspunse David; — dar ce-i adevărat, e adevărat: în Siberia ajung oameni buni, mai buni decât noi și decât dumneata... Asta o știi fără în-doiyală și d-ta...

Tata oftă, se dete un pas îndărătat, privițintă la David, scuipă, și, făcându-și încet o cruce, plecă afară.

— Nu-ți place? — zise David pe urmele lui, și scoase limba. Apoi încercă să se scoale; dar nu putu. — Neapărat s'a rupt ceva în

mine, — grăi mișcându-se puțin și încrețindu-și fruntea. Mi se pare, apa m'a izbit de-o bârnă.

— Ai văzut tu pe Raisa? — adăose deodată.

— Nu, n'am văzut-o... Stai! stai! stai! Acum știi: n'a stat ea oare la margine, lângă pod? — Da... Într'o haină neagră, o cărpă galbină pe cap... Trebuie să fi fost dânsa!

— Ei, dar după aceea... ai mai văzut-o?

— După aceea...

Nu știi. Că nu-mi era de asta. Tocmai atunci ai sărit.

David se neliniștează.

— Alexe, dragă, puiule, du-te la ea, chiar acum; spune-i, că-s sănătos, că nu mi s'a întâmplat nimic. Mâne am să fiu la ei. Du-te curând, frate, fă-mi plăcerea!

David își întinse mâinile spre mine... Părul său roșu, svântat deja, era sbârlit nu fără oarecare haz... dar expresiunea duioasă a feței lui se părează și mai sinceră. Luai căciula și ieșii din casă, grijind să nu dau ochi cu tata și să nu-i aduc aminte de fă-găduială.

XXI.

„Și într'adecăvăr“, gândii pe drumul cătră Latkin, „cum de n'am observat pe Raisa? Unde să fi fost ea? A trebuit să vadă“...

Și fără veste îmi adusei aminte: în clipa căderii lui David, străbatu la urechile mele un strigăt strănic, sfășietor...

Oare nu ea strigase? Dar cum de n'am văzut-o mai târziu?

Înaintea căsuții, unde locuia Latkin, se întindea un loc pustiu, năpădit de urzici și încunjurat de un gard stricat. Abia trecui

gardul (nici poartă, nici portiță nu eră nicăieri), când mi se înfățișă vederii priveliștea următoare: Pe treapta de sus a scării, înaintea casei, sedeau Raisa, cu coatele pe genunchi și cu bărbia răzimată pe mâinile împreunate; ea privea drept înainte fără a se mișca; lângă dânsa eră sorioara ei; mută și foarte liniștită, învârtită din când în când biciul, iar înaintea treptelor, cu spatele cătră mine, într-o jiletă ruptă și veche, în pantaloni și cu pantofi de lână în picioare, clătinând din coate și înco-voindu-se, bătrânul Latkin sărea și n'avea stare în loc. Auzind pașii mei, se întoarse repede, se stârci — și, numai decât sărind spre mine, începă să vorbească nespus de repede, cu glas tremurător, cu neîntreruptele: ciu, ciu, ciu! Mă ngrozii. De mult nu-l mai văzusem și, la urmă, nici nu l-aș fi cunoscut, dacă m'aș fi întâlnit cu el în alt loc. Fața aceasta aşa zbârcită, fără dinți, roșie, ochii mici, rotunzi și turburi, părul cărunt încâlcit, mișcările convulsive, săriturile, vorba aceea fără gând, bolborositoare... De ce trebuie să fie aşa? De ce starea aceasta neomenească, desnădăjduită, chinuiește o ființă nenorocită? Ce fel de „dans macabru”?)

Ciu, ciu, — bâlbăi fără să 'nceteze de-a se strâmbă, — iată-o, Vasilievna, acum, ciu, ciu, a venit... Auzi! ca o troacă pe coperiș (se lovi cu mâna peste cap) și sede aşa cu lopata; și-i chioară, chioară, ca Andriușka; e chioară Vasilievna! (De sigur, voi să zică: mută). Ciu, e chioară Vasilievna mea! Iată, amândouă sunt într-o coajă... Vă place, buni creștini? Acum am numai luntriile astea două! Ha?

Latkin, învederat, pricepea că vorbește fără săr și își da silință strășnică, să-mi tălmăcească, despre ce-i vorba. Raisa păreă că n'aude nimic ce vorbește tatăl său, iar sorioara ei băteă mai departe din bici.

*) Horă în iad jucată de morți.

N. tr.

Fanfara țăranilor din comuna Buduș (comit. Bistrița-Năsăud).

— Rămâi sănătos, bijutierule, rămâi sănătos! — zise Latkin de câteva ori după olaltă, cu închinăciuni adânci, ca și când s-ar bucură, că a prins în sfârșit o vorbă cu înțeles.

Îmi venea să amețesc. Ce însemnează toate acestea? — întrebai de o babă, care se uită din fereastra căsuții.

— Să vezi, dragă, răspunse ea trăgănat — zice că un om, știe-l Dumnezeu cine-i, eră să se înece; iar ea l-a văzut. Ei, și poate a cuprins-o spaimă; a venit acasă, dar de atunci... nimic; și cum a șezut aşa pe lădiță — iată tot sedea, e ca un stan de piatră, de-i vorbești, de nu-i vorbești. Cu bună seamă, rămâne și ea fără grai. Vai de ele!

— Rămâi sănătos, rămâi, — repetă Latkin cu aceleași închinăciuni.

M'am apropiat de Raisa și m'am oprit drept lângă dânsa.

— Dragă Raiso, — i-am strigat — ce-ți lipsește?

Ea nu mi-a răspuns nimic; tocmai ca și când nu m'ar vedea. Fața ei nu eră palidă, nu se schimbase — ci eră ca piatra, și înfațișarea ei, ca și când acum-acum ar adurmă.

— Da-i chioară, e chioară, — bâlbăi în urechea mea Latkin.

Am prins de mâna pe Raisa. — David trăiește, — am strigat mai tare, decât strigase mai nainte: — trăiește și-i sănătos.

Trăiește David, înțelegi tu? L-au scos din apă, acum e acasă și-ți trimite vorbă, că mâne vine la tine... El trăiește!

Raisa, obosită, își înălță ochii spre mine; clipi de câteva ori, deschizându-i tot mai mari; apoi își plecă la o parte capul, roșindu-se puțin, iar buzele i se deschiseră... Ea răsuflare și adânc, se încrețî ca și când ar avea dureri, zicând în sfârșit după mare încordare: „Da... Dar... tră... trăiește,“ — se zmâci de pe trepte și se repeză ’nainte...

— În cotro? strigai eu.

Dar ea, hohotind ușor și legănată-se, alergă dejă peste locul pustiu...

Firește mă luă după dânsa; într'aceea îndărătul meu izbucnă vajetul comun al bătrânumului Latkin și al copilei surdo-mute... Raisa grăbează pașii drept cătră noi.

— „lată o ziulică unică în felul său!“ — gândii eu, silindu-mă să nu rămân ’napoi de hăniță neagră ce flutură ’naintea mea.

Trad. din originalul rusesc de E. Hodoș.

(Va urmă.)

Dări de seamă.

D. Anghel: *Fantazii*. (Socec et Cie, București, 1909). Dl Anghel este un poet rafinat. Mintea lui nu se mai oprește înaintea cugetărilor înalte, fantasia lui creiază lucruri mici, subtile și stranii. Mărunțisuri ciudate și nimicuri drăguțe sunt subiectul poezilor lui astăzi. Ascultați numai cântecul despre „Omul din lună“:

*Privesc o semuire de om în discul lunii,
Un chipizar ce râde, privind de sus pământul,
Un râs amar și straniu ce-l au numai nebunii
Și morții, când pe buze le-a 'ncremenit cuvântul.*

*E-un om de bună seamă, e-un cap de om, — o mască,
Dar după ironia acestei măști s'ascunde
Cea mai cumplită moarte ce-a fost să 'mpărătească;
Și totu i chipul ăsta îl știu de nu știu unde....*

*L-am mai văzut desigur, de mult, dar poate anii
Și-au zugrăvit sarcasmul pe marea lui durere
Și tot ce-a ars într'ânsul s'a stins azi ca vulcanii
Ce râd în discul lunii cu-albastrele cratere.*

*L-am mai văzut desigur, și-l știu, — dar tu, iubită,
Ce te-ai prins tu să judeci cumintii și nebunii,
Când stai privind pe geamuri cu față liniștită,
Cunoști tu cine-i omul ce râde 'n discul lunii?*

Caracterul acestaizar și mistic învăluie o mare parte a volumului de „Fantazii“, il apropiere mult de viziunile proorocului Daniil, sau de enigmaticele propozitii ale Sybilelor. Pretutindenea îți pare că se sbate ceva în fond, — și când dai să-i prinzi înțelesul, te alegi cu nimica sau cu foarte puțin.

Alteori, călăuzit ca de niște subțiri fire abia perceptibile de cugetare, poetul adună elementele cele mai disparate ca să alcătuiască un lucru mic. Când scrie „imn“ cuvintelor, începe dela impresiile vizuale ale „împărecherilor ciudate de slove“... ca să ajungă la comparații cu „singurele-amante ce mi-ați păstrat cre-dință,“ și la „gura și harfa lui Orfeu“....

Sunt puține poeziile d-lui Anghel, în cari se conțină o idee limpede pe fondul sentimental. Cea mai frumoasă este, în privința aceasta „Fantome“. Dar fiindcă are o strofă rău făcută, vom cită „Nemulțumit“ — iarăși frumoasă:

*Venea 'nflorit de alge, de foi și scoici barbare,
Vuind urcă pe dune enormul ocean;
Venea ca un logodnic svârlind mărgăritare
Și ramuri rupte 'n treacăt din codrii de mărgean.*

*Cu pletele sburlite săltă pe estacade,
Își anină în pripă splendidele dantele,
Și iar le luă, ca 'n urmă mai albe, în cascade,
Să le resfire 'n soare sub geamurile mele.*

*Piereă apoi prin peșteri, ; i-acolo ca avari
Ce-și vântură într'una grămezile de aur,
Rostogoli pietrișul adus de milenarii,
Făcându-și socoteala imensului tesaur.*

*Se înălță pe urmă și iar venea aproape,
Să-mi plângă sub fereastră o, jalnic Ocean!
Ce-ți mai lipsește oare, când ai atâtea ape,
Și 'n ele-atâtea perle ;i aur și mărgean?*

Aproape jumătate din volumul d-lui Anghel este de traduceri sau de inspirații cu „motive populare“. Traducerile sunt foarte bune, abia ici-coleau căte-o licență măricică, cum este în strofa a 14-a din Agnes a lui Arany, — sau când traduce bitó prin secur. Motivele populare însă sunt șterse, puține au farmec. O comparație cu ritorelele d-lui Coșbuc vor convinge pe oricine despre aceasta.

Dar este între „Spaniole“ o strofă admirabilă pe care o cităm:

*Ochii văduvelor, ochii,
Plini sunt de melancolii,
Ca ferestrele deschise
Pela casele pustii.*

Acesta este volumul de „Fantazii“: o mulțime de frumuseți mărunte, microscopice, presărate printre câteva poezii adevărate și câteva poezii — dacă se poate spune așa — comune.

Să insistăm și asupra greșelelor de formă? Sunt nenumeroase și jicnitore, — dar o grija viitoare le poate înlătură. Mai grave sunt prosaismele și unele pleonasme. „De bună seamă, de sigur, cu toate acestea, ori și cum, afară de acestea, drept vamă ca plată“ și altele asemenea acestora nu sunt flori de stil în versurile d-lui Anghel. Iar dela autorul poemului „În grădină“ suntem îndreptăți să pretendem poezii curate, fără astfel de uscături bătrânicioase.

I. Duma.

*

I. Slavici, *Povești*, București, „Minerva“, 1908. 1 vol. de 276 pp. Prețul: 1.50 lei.

Forța de povestitor a d-lui Ion Slavici este sămănată în novelele și în povestirile sale, apărute unele și în limbi străine.

In expunerea bazmelor, însă, soțul său de muncă din satul Humulești, prea icusitul Creangă, mort înainte de asta cu douăzeci de ani, a rămas încă tot fruntașul povestașilor români.

Inferior lui Creangă în ale bazmelor, d-l Slavici e considerat totuși între puținii cari știu să reproducă povestile nepretențioase ale țăranului, păstrându-le naivitatea originală, cu forma simplă, curată, fără sbuciumările de stil, ce ne întimpină azi tot mai adesea la tinerii noștri povestitori.

Ca în toate povestirile sale, autorul și aici este preocupat de trebuințele sufletești ale lumii pentru care scrie. Prea este dascăl excelent, prea este desăvârșit în experiențele vieții, că să se poată scutură de gândurile moralizațoare în literatură, ba poate mai ales în literatură. Nota particulară de artist, rezfrântă în inima unui dascăl măiestru, o regăsim și în paginile poveștilor sale.

Volumul, publicat de institutul „Minerva“, cuprinde șapte povești:

Zina Zorilor, cu împăratul al cărui ochiu de-a dreapta râde, cel de-a stânga lăcrimează neincetat. Ochiul drept râde de bucurie, când vede pe cei trei fii împăraști ca trei luceferi; iar cel stâng plâng, pentru că se teme că fiii săi nu vor fi în stare să împărașesc în pace, apărând împreună țara de veci și vicleni. Fiul cel mai mic, Petru Făt-frumos, pleacă la fântâna Zinei Zorilor; își aduce siesă nevastă, iar tatălui său leac, ca să-i rădă ochii amândoi.

Florița din codru, este fata cea bună și frumoasă, prigonită de maică-sa de suflet. Maică-sa este o nevestică crîșmăriță, gătită, șireată și cochetă, cum trebuie să fie de altfel crîșmărițele cuminte; — dar cu toată șiretenia ei, și cu toate înțorțonările, oglinda vorbitoare a crîșmăriței nici decum nu-i grăiește pe pofta inimiei; feieroul de împărat, în cele din urmă, se cunună totuș cu Florița cea frumoasă, și nu cu crîșmăriță, care nu mai avea farmecul tinerețelor și nici bunătatea inimii.

Heana cea șireată, — deși de-o șiretenie cam silită, și deși la paginile din urmă îl lipsește lustrirea obisnuită, — are părți frumușelete și duioase și cu duh.

Doi feti cu steaua în frunte este bazmul cu numeroase variante și cu multă gingăsie a gemenilor fețe frumoși, cu părul de aur și cu luceferi în frunte, pe cari o vitregă rea i-a ingropat de vîi, dar ei pe rând se schimbă în paltini, apoi în paturi, după aceea în melușei, și în peștișori cu solzi de aur, și în sfârșit iarăș în copilași fețe frumoși, ca să izbăvească pe măciulita lor de suferințele grele îndurate pe nedrept.

Poveștile ce urmează, *Păcală în satul lui* și *Petre Prostul*, le ținem bucătile cele mai bine scrise în volumul acesta. Regăsim într'ânsele verva și avântul celui ce a plăzuit pe vestitul Popa Tanda și celealte novele de bună aducere amintie; este izbutit în deosebi *Păcală în satul lui*, l-ai ceteit, îl știi, și parecă tot l-ai recetă, și a douaoară.

Cea din urmă poveste e *Limir Împărat*, care să socotit într'o vreme mai mare decât toți; dar asupra căruia lelele, vântoasele, s'au făcut stăpân, și-l admeneau și-l furau cu momeli, ca să-și petreacă nopțile veselindu-se în felul lor cu dânsul. Lelele, se înțelege, sunt frumoase toate, „care de care mai subțirică, mai usoară, mai sprintenă, și mai sburdalnică, și gătite toate în haine țesute ca păienjenișul... Când înoptează și lelele, nebunele, sosesc acasă, dau năvală „val vârtej, unele peste altele, care pe ușă, care pe fereastră, care prin crepăturile din păreți, — căci se strecoară ele și prin urechea acului“ (p. 244).

Alte părți poetice sau caracteristice:

„Departe... departe... unde se lasă cerul pe pământ, unde stau stelele de vorbă cu florile... acolo eră cetatea Zinei Zorilor“ (p. 42).

„Vai și amar de acela, care... n'are maică, n'are taică, nare frați, n'are surori, ci stă așa singur, ca și frunza acătată d'un paianjen“ (83).

„Ghebosul eră atât de hâd, cât eră Florița de frumoasă: el eră cu gura ca grapa, cu ochii ca ceapa, cu nasul cărlig, cu părul pârlit“ (91).

In alte locuri:

Delicat și discret: „Se făcă apoi... un ospăt, decât care mai vestit și mai minunat de când e lumea n'a fost: chiar și copiii cei de țigan mâncau cu linguri de aur, iar dupăce au mâncaț, și le duceau cu sine acasă, ca să le aibă și să țină minte“ (115).

Un feitor de împărat grăiește Ilenei că într'o baladă: „Că-mi este năravul cum îmi auzi vorba, că-mi este sufletul precum îmi vezi față: lasă-mă în casă, pune-mă la masă, și din zori în sară râu să nu-ți pară“ (122).

„...și văduva eră săracă de nu mai știa cum să-și înoadă zdrunjete; iar Lia, fata ei, se făcuse harnică de creșteau flori pe unde-i călcă piciorul și da muguri lemnul uscat, când ea punea mâna pe el“ (235).

De altă parte: „mințile muieresti storc din peatră zăr. Vicleșugul muierilor desbracă voinicii: ce puterea nu poate, poate dulceața vorbelor, și ce nici asta nu poate, pot lacramile mincinoase“ (145).

*

Unele sunt însă mai puțin reușite, ba ni se par chiar greșite.

Bunăoară, alătura de lelele descrise, cum am văzut, în câteva linii ușoare de înțeles, avem (la p. 19 și 26) următorul tablou al înfricoșătorului *Vâlvă*: „Cap n'are, dar nici fără de cap nu e. Prin aer nu zboară, dar nici pe pământ nu umblă. Are coamă ca și calul, coarne ca cerbul, față ca ursul, ochii ca dihorul și trupul e de toate, numai de ființă nu... Așa, cum că nu știu cum, ca și când se visează omul, că vede ceva ce n'are ce are, și are ce n'are, așa îi păreă lui Petru, că ar fi Vâlvă... Zbură pe picioare și umblă pe aripi, eră cu capul dinapoi și cu coada dinainte, cu ochii în piept și cu pieptul în frunte”...

Zicerile și deszicerile acestea, întocmite pare că anume ca să îngreuneze deslegarea într'o cimilitură, — în bazin însă nu ne dă putință de-a întreza măcar, cât de cât, icoana aproximativă a ființei-ne-ființe, ce poartă numele de *Vâlvă*. Jocurile de contraziceri și lipsa de claritate se mai găsesc în aceeași poveste: „Petru văză, că nu mai vede nimic, începând

a simți că
că nu ma
zise nimic
putea fi ră
din poves
pede de
Povestire
Budulea
cuvinte, a

Expres
sită în ca
frumoasă
mic cusură
haina lim

Gândul
puțin lum
din clasa
cumpere o
d-lui Slav
totdeauna
și de care

Cronică.

Recepțiunile dela Academia Română. Doi dintre membri aleși anul trecut și-au ținut discursurile de recepție în sesiunea din acest an a Academiei noastre. Amândoi Junimiști: unul dintre cei mai bătrâni, iar celalalt ceva mai Tânăr. Primul, d-l N. Gane, a făcut apoteoză

Vom re
de d-l Za
tregime.

Deocam
principiile

Unele sunt însă mai puțin reușite, ba ni se par chiar greșite.

Bunăoară, alătura de lelele descrise, cum am văzut, în câteva linii ușoare de înțeles, avem (la p. 19 și 26) următorul tablou al înfricoșătorii *Vâlvă*: „Cap n'are, dar nici fără de cap nu e. Prin aer nu zboară, dar nici pe pământ nu umblă. Are coamă ca și calul, coarne ca cerbul, față ca ursul, ochii ca dihorul și trupul e de toate, numai de ființă nu... Așa, cum că nu știu cum, ca și când se visează omul, că vede ceva ce n'are ce are, și are ce n'are, aşa îi păreă lui Petru, că ar fi Vâlvă... Zbură pe picioare și umblă pe aripi, eră cu capul dinapoi și cu coada dinainte, cu ochii în piept și cu pieptul în frunte”...

Zicerile și deszicerile acestea, întocmite pare că anume ca să îngreuneze deslegarea într-o cimilitură, — în bazin însă nu ne dă putință de-a întrezi măcar, căt de căt, icoana aproximativă a ființei-ne-ființe, ce poartă numele de *Vâlvă*. Jocurile de contraziceri și lipsa de claritate se mai găsesc în aceeași poveste: „Petru văză, că nu mai vede nimic, începù

a simți că nu mai simte nimic, și dete a pricepe, că nu mai are ce să priceapă; tăcă dară și nu zise nimic”... (23). Un râu, la care ajunge Petru, nu poate fi râu ca toate râurile firește, pentrucă râul acesta din poveste „nu curgeă lin sau repede, ci lin și repe de *deodată*, cum curg zilele omului fericit” (45). Povestirea în felul acesta aduce, ici colo, cu nuvela *Budulea Taichii*, care are aceleași întorsături de cuvinte, aceleași frâmântări trudite și fără folos.

Expresiunea „*își întără pe inimă*”, cam des folosită în cartea aceasta, n'o putem primi drept vorbă frumoasă românească, și o pomenim numai ca un mic cusur al unui vechiu scriitor deplin stăpân pe haină limbii românești...

Gândul nostru nu eră să ne oprim la locurile mai puțin luminoase, ci să spunem cetitorilor, atât celor din clasa țărănească, cât și celor din clasa cultă, să-și cumpere cartea aceasta de Povești. Căci din scrisul d-lui Slavici, pe lângă toate criticele noastre, picură totdeauna vorba unui om, care are ceva de spus, și de care nu te mai saturi ascultându-l.

E. Hodoș.

Cronica.

Recepțiunile dela Academia Română. Doi dintre membri aleși anul trecut și-au ținut discursurile de recepție în sesiunea din acest an a Academiei noastre. Amândoi Junimiști: unul dintre cei mai bătrâni, iar celalt ceva mai Tânăr. Primul, d-l N. Gane, a făcut apoteozea lui Hasdeu, adversarul temut, de pe vremuri, al „Junimeei” din Iași. D-l N. Gane, un suflet sincer și senin, a vorbit cu multă căldură și cu multă reverență despre marele basarabean. Prinosul de admiratie și recunoaștere adus de un Junimist memoriei lui Hasdeu a făcut cea mai bună impresie și a fost primit cu entuziasm de Academia întreagă. În prima recepție, Junimea, prin d-l Gane, a săvârșit un act de încinare adversarului, prin urmare o faptă nobilă, care desigur a înălțat sufletele tinerei generații.

Al doilea Junimist s'a folosit de discursul de recepție, ca să-și dovedească energia și originalitatea vederilor. Indrăznea intelectuală e aproape întotdeauna simpatică; totuși cea a d-lui Zamfirescu n'a plăcut, fiind lipsită de tact. A fost desaprobată de inișii șeful literar al Junimeei, de d-l T. Maiorescu.

Ce prilej minunat de manifestare tinerească a scăpat Junimea! Ce frumos ar fi fost ca Junimiștii bătrâni să ierte — iar tinerii să-și zângănească armele. Păcat că n'a putut fi aşa. Ar fi fost o sărbătoare a „Junimeei”, deși nu mai există de mult în forma ei veche.

Așa, d-l Duiliu Zamfirescu deși nu e tocmai Tânăr, a dovedit că e prea juvenil. În loc să fi prilejit o manifestație frumoasă a puterii de viață a Junimeei, a provocat un incident literar, neplăcut atât pentru pacnicii academicieni cât și pentru Convorbiririi.

Vom reveni altădată, poate, asupra discursului ținut de d-l Zamfirescu, când îl vom avea tipărit în întregime.

Deocamdată rezumăm, după ziare, în câteva cuvinte principiile estetice ale d-lui Zamfirescu. D-sa a afirmat că Românul (țărănum) nu e mai poet, mai artist ca alte popoare. Si a dovedit afirmația, analizând cea mai frumoasă creație a geniului poporului, „Miorița”. Aceasta a fost numai o pregătire, ca să lovească în așa numitul poporanism literar. Cu o lipsă de simț a osândit talentele celor mai de frunte scriitori, cari în creaționile lor zugrăvesc viața poporului sau se inspiră din frâmântările sufletești ale țărănimii.

D-l T. Maiorescu i-a răspuns, restabilind adevărul că într-o operă de artă nu interesează lumea din care se inspiră artistul, ci numai valoarea creației. Orice sentiment și orice subiect trecut prin sufletul creator al geniului artistic — devine operă de artă. Presupunem că pentru d-l Maiorescu acest răspuns a fost și un prilej de a-și completa și preciza teoriile estetice de mai de mult.

Discursul d-lui Zamfirescu a fost primit cu nemulțumire din partea publicului. Numai cei grupați în jurul revistei „Viețea Nouă” au ținut să-i trimítă o telegramă de felicitare. O măngăiere slabă pentru nou academician!

Răspunsul d-lui Maiorescu a fost aplaudat de public și de presă.

Acest incident provocat de d-l Zamfirescu, desigur, va da prilej la multe discuții.

T. C.

*

Vrășmășii literare. (II.) A doua regulă de profilaxie literară a d-lui S. Mehedinți sună: „nu te preocupă de părerile acelora care, din cauza sensibilității lor anormale, nu pot avea un simț estetic vrednic de discutat”. Cel vizat prin această poruncă e d-l Ovid Densușianu, care face parte dintre ceice sufăr de „infirmitatea simțului estetic”; dintre aceia, cărora „cuvântul popular le amintește cojocul țărănesc; melodia cântecului din (?) sate, îi atinge ca ceva vulgar și sălbatic...”; dintre aceia, cărora în artă le place „excepția nu regula: muzică cu disonanțe, pictură în colori neverosimile; stil cu intorsături căutate și cu transpuneri de imagini: culoarea trebue să sună; sunetul să miroase, miroslul să dea imagini vizuale”. C'un cuvânt d-l Densușianu e un decadent, răsărit din nefericire pe pământul României.

Această a doua poruncă nu a fost primită cu tăcere și oarecum cu dispreț ca cea dintâi. Cel vizat s'a grăbit să răspundă. În „Viața Nouă” Nr. 7/1909 d-l Densușianu numește pe toți cei din jurul „Convorbirilor Literare”, foarte aspru, „paraziți literari”, iar pe d-l Mehedinți îl face dezertor dela sarcina grea de a face știință, de a se ocupă cu geografia, care e specialitatea d-sale. Tot cu această ocazie d-l O. Densușianu respinge învinuirea că urește pe țărani și disprețuește literatura populară, ne spune însă sincer că „alta trebue să fie literatura noastră cultă, superioară și alta cea populară”. Va să zică deosebirile dintre popor și clasa cultă „trebuie să fie” și în literatură. Cetitorii să-și însemneze bine această tendință aristocratică, pe care o găsim și la „Convorbirii literari”. Articolul d-lui Densușianu are și părți hazlii. D-sa se aseamănă cu un stejar, care e podoaba plaiurilor, iar pe d-l Mehedinți îl face „mușchiu”. Cine cunoaște pe d-l Ovid Densușianu, mic, slab și schiop — trebuie să zâmbească de îndrăzneala fantaziei d-sale simboliste.

ACESTE sunt însă numai preludiile unei polemice, a cărei sfârșit nu se poate prevedea și în care calificativele sunt tot mai puțin aristocratice și tot mai mult simboliste.

Termini ca „criptogame decadente”, „fauna și vegetația speluncilor”, „producție perversă”, „mușcăi decadent”, „obscen”, etc. incep să fie familiari.

Iată-ne, prin urmare, cu adevărat, dela critică la harță!

Un moment interesant în această polemică mai e „râsul” d-lui Mehedinți. Pără acum nu ne puteam închipui că față încremenită de gravitate a directorului „Convorbirilor Literare” să se înveselească de râs chiar când scrie. Am văzut și această minune! D-l Mehedinți nu râde însă ca toată lumea. D-sa mai întâiu e cuprins de „un fel de râs a priori” apoi râsul d-sale devine „nestăpânit” și la urmă îl „năvălesc lacrimile...” râde „din tot adâncul sufletului...” poate se și tăvălește pe jos! — Ciudat... râs!

A treia poruncă a legiuitorului nostru literar e mai puțin clară. Sună cam așa: „Nu te ocupă de aceia, cari neavând simț pentru ale artei, n'au nici măcar

bunacuvînță etică să se abțină dela falșificarea faptelor, dela calomnii și alte proceduri cu totul străine de literatură”. D-l Mehedinți exemplifică regula, numind pe d-l Garabet Ibrăileanu dela „Viața Românească”. Putea să mai pomenească pe-un colaborator al „Convorbirilor Literare”, pe autorul „Demagogiei criminale”, care în falșificarea faptelor și în calomnii e neîntrecut.

Cu acestea am fi sfârșit cu poruncile d-lui Mehedinți. *

Vrășmășile literare din România uneori degenează în adevărate păruieci. Luptele intelectuale, fie ele cât de ascuțite, își plac, le urmărești cu interes. Dar bătăile brute, cu trânteli și ghionturi, te fac să roșești de rușine și își trezesc disgust. Să vezi doi profesori universitari încăerându-se și tăvălindu-se pe jos la Universitate — e o priveliște prea dureroasă, e un certificat prea trist pentru cultura celor ce fac educația superioară a generațiilor tinere. De asemenea fapte nu-ji mai vine să zâmbești ci ești dator să le infierezi. Celce a provocat și acest scandal a fost tot d-l N. Iorga. Durere tot D-sa! Purtarea d-sale a fost foarte aspru condamnată de Ministrul Instrucțiunii publice, d-l Spiru Haret. Amănuntele desigur le cunosc cetitorii din ziare. *

Mai există multe alte vrășmășii literare, dar, fiind prea puțin răspicate, peă măruntie, nu prezintă interes.

Dacă vrem să ne explicăm cauzele acestor neînțelegeri și dușmani, nu trebuie să ne frământăm mintea în căntarea idealurilor sau ideilor cari agită sufletele acestor reprezentanți culturali din România. Toți răspund că se luptă pentru *idea națională*. Ce trebuie să se înțeleagă sub „*idea națională*” nu se știe limpede, deși ne tocum cam de mult armele pentru această flămură tricoloră. Toți suntem naționaliști și cu toate aceste ne certăm la cuțite. Unii imediat sunt gata cu explicarea: idealul e același, dar mijloacele de întrupare a idealului comun diferă; deosebirea de vederi e chiar o condiție de existență a idealului național. O fi și asta o explicare pentru unii. Noi suntem însă mai inclinați și credem o altă explicare, formulată de mintii mai cunoscătoare ale firii omenești și anume: Adevarata pricina a încăerărilor noastre literare-culturale sunt ambiiile personale jicnite, vanitatea și dorința egoistă de a stăpâni a ficăruia dintre ceice se proclamă singuri șefi; a celor ce vreau să facă școală; a celor ce se adresează tinerimii.

Acestei tinerimi dela noi am vrea să-i spunem părerea unuia dintre bătrâni nostri: „Rău face tinerimea noastră că se ia după glasul apostolilor vanitoș din fața românească, rău face că și insușește obiceiurile de acolo. Ar fi mai bine pentru viitorul nostru, dacă s-ar dedă de tineri cu cultul ideilor și nu cu cel al persoanelor. Așa eră mai demult, de aceea a fost la noi atâtă credință și stăruință în luptă! Dela fruntașii din România tinerimea noastră să învețe idei, să învețe carte; — nu și moravuri, nu și cultura inimiei“.

Și credem că are dreptate bătrânu nostru.

*

T. Codru.

Mistral. Fericit poet. Mai anii trecuți a luat premiul Nobel, iar acum poporul pe care l-a făcut nemuritor în creațiunile sale artistice îi ridică o statuie pe piața vechiului orășel galic, Arles. S-au implinit cincizeci de ani decând a apărut minunata capdeoperă a lui Mistral, poemul în 12 cânturi, *Mirèio* (Mireille), cea mai măiestră creațiune a literaturii provencale. Poporul din Provence a ținut să serbeze acest eveniment desvălind statuia căntărețului său național. La serbare a luat parte oameni de litere din întreagă Franță. M. Sa Regina României și-a prezentat urările sale prin principalele Cantacuzino, care într-o alocuție a amintit de originea comună și de prietenia dintre cele două popoare latine. Pe urmă a depus o cunună pe soclul statuiei. În fața alor 20.000 de oameni, în arena clasică din Arles, s'a reprezentat *Mirèio* dramatizată. Au jucat-o cei mai vestiți actori din Paris. — Statuia lucrată de măestru Rivière reprezintă pe Mistral în mărime naturală, într'o poziție simplă și naturală, cum a fost toată viața lui. Pe statuie e scris: *Provence — lui Mistral*. Totul atât de simplu și atât de frumos.

*

† **Eugen Voinescu.** Un pictor care n'a făcut mult zgromot în viață să stâns la vîrstă înaintată. În tinerețe a ocupat postul de consul la Odessa și Atena, mai apoi a fost prefectul unui district moldovean. În carieră diplomatică s'a înărgostit de mare, pe care a zugrăvit-o cu stăruință și cu pasiune. și-a făcut chiar o specialitate din marine, în care n'avea tovarăși între pictori români. Talentul său nu s'a impus însă cât a trăit și nu sunt nădejdi că numele său va fi împodobit de lauri nici după moarte... Cetitorii revistei noastre pot găsi câteva reproduceri după tablourile lui în Nr. 3 din 1906.

*

Dicționarul numirilor de localități cu poporație română din Ungaria, compus din încredințarea „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român“ de Silvestru Moldovan și N. Togan.

Această lucrare de mult reclamată de trebuințele zilnice, atât ale noastre, cât și ale concetăjenilor de altă limbă, apare în editura „Asociației“ și are următoarele părți: Partea I cuprinde toate numirile localităților din Ungaria, în care se găsește poporațione română; la fiecare localitate se indică numirea românească, apoi cea oficială (maghiară) și, dacă există, cea germană. Se arată dacă e comună mare sau mică etc., se spune comitatul și cercul administrativ și numărul locuitorilor după naționalitate, pe baza recenzământului din 1900.

Partea a II-a cuprinde numirile maghiare (oficiale) ale localităților, precum și cele corăspunzătoare române, iar partea a III-a cuprinde numirile germane și cele corăspunzătoare românești.

Autorii și-au dat silința să fie cât mai conștiențioși în alcătuirea lucrării și putem spune cu bucurie că au reușit să ne dea o lucrare bună și folositoare, pentru care cu toții le datorăm recunoștință.

Dicționarul poate interesă și cercurile științifice, pe

filologi, geografi, istorici etc. pentru cercetările cărora desigur va face bune servicii.

„Asociația“ care a inițiat lucrarea și a suportat cheltuelile tiparului, dovedește că și înțelege pe deplin misiunea culturală ce-o aşteaptă toată obștea românească dela dânsa.

Sperăm, că toate instituțiunile noastre și toate oficiile se vor grăbi să-și procură acest dicționar.

Se vinde la toate librăriile. Prețul: 5 cor.

*

Scoala Română. Harnicul nostru colaborator, d-l G. Rotică, în scrisoarea din Bucovina apărută în Nr. 2 a. c., a povestit pe scurt istoricul „organizația și activitatea societății Școala Română“ a fraților bucovineni. D-l Iorgu G. Toma publică acum un volum („Școala Română“, Suceava 1909) de 200 pagini, în care, după o scurtă introducere asupra trecutului școlar din Bucovina, istorisește pe larg organizația și activitatea societății, descrie așezările ei, situația fondurilor etc.

E o lucrare folositoare și indispensabilă pentru ceice vor să cunoască un capitol însemnat din viața culturală a Bucovinenilor.

*

Reviste și Ziare. În „Tara noastră“ Nr. 20/1909, d-l II. Chendi se ocupă, într'un temeinic și frumos articol, de curentul pe care d-l Densușianu vrea să-l inaugureze, cu orice preț, în literatura noastră. D-l Chendi dovedește că așa numitul „current“ al d-lui Densușianu este o bufonerie, căci nu vre-o necesitate sufletească nici vre-o însușire artistică deosebită l-a îndemnat să-și încerce norocul de om vestit, ci pur și simplu o biată ambiiție omenească“.

* „Patria“ (Nr. 31/1909) publică un raport amănunțit despre frumoasele Serbări culturale aranjate în Cernăuț cu ocazia vizitei societății muzicale „Hora“ din București. Asemenea serbări, care la noi încep să fie tot mai rare, sunt înălțătoare de inimi. Ne bucurăm că frații bucovineni pot avea parte de ele.

* În „Răvașul“ (nr. 4–5/909) se publică câteva scrisori prețioase privitoare la înființarea revistei „Transilvania“. Întroducerea ce se face la aceste scrisori cuprinde câteva constatări de prisos, dictate sau de reacredință sau de dezorientare. Toată lumea știe care a fost rostul revistei „Tara noastră“, când era organul „Asociației“, știe cum s'a născut și din ce cauze a dispărut. Afirmația: „după secretarii literați și-au angajat puterile lor în serviciul unor publicații particulare, neconforme spiritului „Asociației“ — s'au făcut încercări de a reînvia „Transilvania“ — cuprinde un neadevăr, fiindcă oricine a citit primele numere ale revistei „reînviate“ „Transilvania“ a putut vedea că „literați“ lucrează din greu la ea. Dacă nu poate apărea mai des, e lipsa de mijloace materiale. Răvașul ar fi făcut mult mai bine, dacă ar fi luat nota de apariția „Transilvaniei“ nr. II, care a satisfăcut toată lumea. — Că „publicații particulare“ de ce sunt „neconforme spiritului Asociației“ rămâne o chestiune deschisă pentru „Răvașul“.

* **Con vorbiri critice.** (Nr. 1—4/909). Anul trecut, când apără de douări, revista d-lui Dragomirescu era de-o tinereță prea zburdalnică, cum n-o mărturisea singur. Anul acesta, ca să fie mai bărbătească și-a rărit apariția. Iese numai odată pe lună. Manifestarea aceasta a virilității ne-a fost dela început cam suspectă. Și într'adevăr din cele patru numere lunare apărute în noul an se degajează o atmosferă de slăbiciune, de mocneală, de bătrâneță fără pic de tinereță. Din cele patru numere amintim schițele și novelele d-lui Gărleanu, Serenada semnificativă a simpaticului trubadur Cincinat Pavelescu. Con vorbirile d-lui Dragomirescu ar putea căntă cu trubadurul:

Și neaua 'ncepe să se aştearnă
Întâi mai rar și-apoi mereu...
Ca pe balcon și 'n părul meu,
Plângi suflete, — e iarnă!

* „Buletinul comisiunii monumentelor istorice“, Trim. Ianuarie—Martie, 1909, cuprinde studii despre „Mănăstirea lui Aron Vodă din Tarina Iașilor“ etc. De interes pentru noi e studiul d-lui Al. Lăpădatu „Din posesiunile Domnilor noștri în Ardeal: Vințul și Vurperul.“

* În revista de sociologie „Huszadik Század“ Nr. 5/909 o dare de seamă despre cartea d-lui Ioan Russu-Șirianu, *Iobăgia* Vol. I. Până la finea secolului XV.

* A apărut Vol. II, fasc. 3 din „Studii filozofice“ de sub direcția savantului prof. univ. din București, C. Rădulescu-Motru. Cuprinde studii de I. Petrovici, C. Antoniade, I. Ghibănescu și Eugen Porn, apoi comunicări și bibliografii.

* „Tribuna“ ar face bine, dacă și-ar vedeă de treabă. Cetitorii desigur nu așteaptă dela ea să rediteze calomniile puse în circulație de niște oameni de reacredință. Am spus de atâteaori că n'avem nici în clin nici în mânecă cu socialismul. Dacă e vorba de socialism apoi Tribuna e mai încusită cu el. Am putea să cităm pagini întregi din cochetările ei cu socialdemocrația.

Tot Tribuna vrea să ne interzică să facem critica faptelor d-lui Iorga. Tribuna a uitat cum apostrofă mai dăunăzi pe idolul în față căruia se prosterne acum cu atâtă smerenie?

Mai multă finere de minte și mai multă consecvență, prietenilor!

* A reapărut „Revista pentru istorie, archeologie și filologie“ organ al societății istorice române, sub direcția d-lui Gr. G. Tocilescu. Fasciculul pe trimestru: Ianuarie, Februarie și Martie 1909 are următorul sumar: General Năsturel V. G., Originea boerilor Năstureli; Tanoviceanu I., Începuturile ceasornicăriei în Moldova; Filitti C. I., Jurnale inedite ale obșteștei extraordinare adunări de revizie a Regulamentului organic al Moldovei; Dumitrescu T. Al., Legăturile de vazalitate dintre Principatele Române și

imperiul Otoman; Bobescu B. I., Curtea domnească, garda domnească și ridicarea la rangurile boerești înainte de Regulamentul organic; Peretz I., Chromatica lui Daniil Panovski; Staicu Emil, Note și impresiuni cu privire la Tara Lytirei; Econ. Antonovici I., Un manuscris din mănăstirea Păngărați, jud. Neamțului; Nicolaescu Stoica, Documente istorice cu privire la Radul Vodă dela Afumați sau Radul Vodă cel Viteaz (1522—1529), însoțite de trei clișee; Despre monumentele dela Adameliși și diferite păreri asupra originei lor (rezumatul comunicării făcute Academiei Române de Gr. G. Tocilescu); Popescu Spiridon, Contribuționi la studiul istoriei artei naționale; Ionescu Gh., Tipografia dela episcopia Buzeului. Notițe din ziare și reviste, apoi o dare de seamă despre activitatea societății istorice.

Această revistă credem că va interesa pe specialiștii noștri.

* În „Neamul Românesc“ din 8 Maiu a. c. iată ce se spune despre Monumentul lui Ion Creangă din cimitirul Eternitatea din Iași: „Te cuprind un fior de revoltă sufletească când și se prezintă înainte un mormân de țărână în neregulă, pe care a crescut iarbă și alte buruieni și la capătul căruia e înfiptă o cruce de lemn ordinar, văpsită în negru, pe care e întuită o mică tablă pe care sunt scrise, se vede de un zugrav nu tocmai meșter, cuvintele: „Aici odihnește robul lui Dumnezeu, I. Creangă, părintele literaturii populare, născut în satul Humulești, jud. Neamț, la 1837, incetat din viață în Iași la 31 Decembrie 1889, în vîrstă de 52 ani.“

Ne creapă obrazul de rușine când ceteam vești de acestea.

* „Junimea literară“ Nr. 5/909 un articol comemorativ despre poetul Dimitrie (Mitică) Petrino. Se publică și poezii inedite.

* În „Patria“ Nr. 29, părintele Zaharie Veronca rectifică unele date biografice apărute în „Junimea literară“ despre poetul Petrino.

* „Viața Românească“. Ultimul număr cuprinde novele și schițe de d-nii M. Sadoveanu, C. Sandu-Aldea și I. Agârbiceanu; șase poezii de d-l Oct. Goga, dintre cari reproducem două; apoi obiceinuitele cronici și informații. La rubrica recenziunilor d-l H. Sanielevici face o paralelă între d-nii T. Maiorescu și Dobrogeanu Gherea. D-nii D. Anghel și St. O. Iosif publică partea a doua din minunatul lor *Carmen Saeculare*. Ne pare rău că spațiul nu ne permite să reproducem părți din acest poem.

* În „Budapesti Hirlap“ din 30 Maiu a. c. contele Forster Gyula publică un articol despre Mistral, pe care îl cunoaște în persoană. Cu ocazia unei întâlniri — ne spune contele — Mistral a vorbit cu mult entuziasm de Români; a făcut chiar reproșuri ungurilor pentru atitudinea lor față de noi. Conte se tânguește că ungurii n'au simpatii în străinătate.

*

Știri. Primim o broșurică, ce cuprinde „Raportul general al reuniei sodalilor români din Cluj către adunarea generală ținută la 28 Martie n. 1909“. Cu bucurie constatăm că și această reunire s'a trezit la viață românească. Conducătorii acestei reuniri precum și membri ei sunt vrednici de toată lauda pentru străduințele lor frumoase. Mare merit la reînvierea acestei reuniri are d-l Eugen Pop Păcurariu, care e un preot Tânăr conștiu de misiunea lui. Tot d-sa conduce cu multă stăruință și cu rezultate frumoase trebile despărțământului Cluj al Asociației.

* D-l Dr. E. Dăianu publică în „Răvașul“ și într-o broșură separată Discursul panegiric rostit la 8 Aprilie n. 1909 în biserică română din Cluj, cu prilejul prohodirii lui Ștefan cav. Havași-Orășanu, care și-a lăsat întreagă avere — cam de 100,000 cor. — pentru a se zidi o nouă biserică în Cluj. Broșura e un frumos prinos de recunoștință ce se aduce memoriei binefăcătorului Havași. Se vinde cu 50 bani în folosul fondului pentru noua biserică din Cluj.

* Regretatul notar public din Abrud Mihail Cîrlea, răposat de curând, și-a lăsat, prin testament, toată avere (cam 50.000 de cor.) în grija consistorului gr.-or. român din Sibiu, ca din venitele ei să se ajute munitorii în ogorul muzicei naționale și bisericetei.

E cea dintâi fundațiune rom. cu menirea aceasta.

* Aron Boca Velchereanul, un harnic și strădător scriitor din popor, care a publicat un sir întreg de cărticele morale și versuri cuprinzând pilduri morale, a răposat la 28 Aprilie n. în Velcheriu.

* În România există „Societatea pentru protecția animalelor“ (S. P. A.). „Viitorul“ propune într'un articol prim să se înființeze și o „Societate pentru protecția tăranilor“ (S. P. T.).

Fără comentar.

* Ministrul cultelor și al instrucțiunii publice, cu rez. nrul 52,159/1909, a aprobat manualul „Curs practic de fizică și chimie pentru cursul primar“ de Iuliu Vuia, inv.-director. Cartea aceasta, apărută în ed. a II-a, cu numeroase ilustrații în text, se poate comanda dela librăria diecezană din Arad, cu prețul de 50 fil.

* Regele Carol al României a acordat medalia „Bene Merenti“, cl. I. pictorilor Șt. Luchian, A. Verona, Șt. Popescu, N. Grant, Kimon Loghi și V. Gheorghiu și sculptorilor Carol Storck și C. Hegel.

* D-nii Dim. Evolceanu, profesor universitar, I. Brătescu-Voinești, apreciatul nuvelist, și poetul nostru George Coșbuc au fost numiți membri în comitetul Teatrului național din București pe timp de 4 ani, conform art. 4 din legea despre organizarea și administrația teatrelor.

Poșta Redacției.

Pompi Lius. Versurile trimise în urmă („Dor de ducă“ și „Cântec“) sunt mai reușite decât cele anterioare, dar tot nu sunt încă publicabile. DV. nu credeți „că să fie aşa de slabe, ca fond și formă, să nu pot

fie publicate...“ Noi suntem de altă credință. Forma e destul de „cizelată“, „fondul“, însă, nu-l putem descoperi. Drept pildă, reproducem „Cântecul“:

A 'nflorit iară mălinii,
În lăvădă 's numai flori,
În dumbravă s'aud vesel (!)
Glasuri de privighitori.

Toate florile din luncă
Povestesc în tainic dor...
Cine poate să 'nțeleagă
Ce șoptesc în limba lor?

Și de farmec lunca-i plină,
Căci (!) natura reînvie...
Dară tu de ce ești tristă
Biată inimă pustie?

L. M. It. „Codrul“ e o poezie foarte frumoasă, dar prea mult aduce cu „Ce te legeni Codrule“ a lui Eminescu și, cum sunt azi criticii de năzuroși și ceticorii de pretențioși, ar fi în stare și unii și alții să spună că și plagiul. Mai bine n'o publicăm... e în interesul d-v. Cealaltă:

S'a ivit o stea frumoasă
Printre norii răsfirăți:
Steaua-i mândra mea voioasă,
Cu obrajii 'mbujorați...

prea se răsfiră.

„Ghiovoul“ Br. Mulțumim de scrisoare. Multă voie bună tuturor. Vă 'mbrățișez pe toți din depărtare.

Trubadur. O publicăm cu placere.

Că ești drăguță se 'nțelege;
Frumoasă n'as putea să-ți zic,
Căci ai un nas puțin cam mare
Pentr'un obraz aşa de mic.

In schimb ai trup ca o statue
Și ochi adânci ai ca un cer,
Cum de frumoși nici să viseze
Nu îndrăznia un biet Homer.

Gurița ta-i frumos tăiată
Și dinții ai albi ca de mărgean,
Păcat că ți-i ascunde nasul
Cel demn de peana lui Rostand.

Redactor: OCT. C. TĂSLĂUANU.

„Sentinela“

institut de economii și credit ca societate în Satulnou, cu filială în Sân-Mihai, efectuează toate operațiunile de bancă. După depuneri plătește 5% interese și darea după acestea. Depuneri se pot trimite și cu posta, spre care scop se dau cecuri postale dela institut. Pentru noua emisiune de acții, cu 110 cor. pentru acționari și 112 pentru neacționari se pot cere prospecțe.

[2-5]

Direcția.